

URED ZA REVIZIJU INSTITUCIJA BIH
КАНЦЕЛАРИЈА ЗА РЕВИЗИЈУ ИНСТИТУЦИЈА БИХ
AUDIT OFFICE OF THE INSTITUTIONS OF BOSNIA AND HERZEGOVINA

www.revizija.gov.ba

IZVJEŠTAJ O OBAVLJENOJ FINANSIJSKOJ REVIZIJI

MINISTARSTVA ODBRANE BOSNE I HERCEGOVINE ZA 2022. GODINU

Sarajevo, juli 2023. godine

Sadržaj

I	MIŠLJENJE NEZAVISNOG REVIZORA.....	2
1.	MIŠLJENJE O FINANSIJSKIM IZVJEŠTAJIMA	2
2.	MIŠLJENJE O USKLAĐENOSTI.....	6
II	IZVJEŠTAJ O REVIZIJI.....	8
1.	PREDMET I CILJ REVIZIJE	8
2.	KRITERIJI KORIŠTENI U REVIZIJI	8
3.	OCJENA REALIZACIJE PREPORUKA IZ PRETHODNIH IZVJEŠTAJA	9
4.	PREPORUKE ZA 2022. GODINU (REZIME)	16
5.	ORGANIZACIJA I RUKOVOĐENJE	17
6.	SISTEM INTERNIH KONTROLA	18
7.	BUDŽET MINISTARSTVA ZA 2022. GODINU	21
8.	FINANSIJSKI IZVJEŠTAJI	22
8.1.	Pregled rashoda i izdataka iz budžeta	23
8.1.1.	<i>Bruto plaće</i>	23
8.1.2.	<i>Putni troškovi</i>	24
8.1.3.	<i>Izdaci za upotrebu vozila</i>	24
8.1.4.	<i>Kapitalni izdaci</i>	26
8.1.5.	<i>Višegodišnja kapitalna ulaganja</i>	27
8.2.	Pregled prihoda i primitaka	28
8.3.	Bilans stanja	29
8.3.1.	<i>Sredstva</i>	29
8.3.2.	<i>Nenovčane donacije</i>	33
8.3.3.	<i>Obaveze</i>	33
8.3.4.	<i>Popis sredstava i obaveza</i>	34
9.	ZAPOSŁJAVANJE I STATUS ZAPOSLENIH (ANGAŽOVANIH) OSOBA	35
10.	JAVNE NABAVKE	36
10.1.	Nabavka guma za teška i laka vozila	38
10.2.	Nabavka dijelova jedinstvene terenske uniforme	38
10.3.	Nabavka usluga izvođenja građevinskih zanatskih radova na redovnom održavanju objekata u Sarajevu	38
10.4.	Nabavka usluga hortikulturnog uređenja	39
10.5.	Nabavka vojnog materijala	39
10.6.	Nabavka službene uniforme	40
10.7.	Nabavka službene i svečane uniforme	40
11.	OSTALO	41
11.1.	IT revizija	41
11.2.	Sudski sporovi	42
12.	KOMENTARI NA NACRT IZVJEŠTAJA	43
PRILOZI		44

I MIŠLJENJE NEZAVISNOG REVIZORA

Mišljenje nezavisnog revizora se daje na osnovu provedene finansijske revizije koja obuhvata reviziju finansijskih izvještaja i, u vezi s istom, reviziju usklađenosti aktivnosti, finansijskih transakcija i informacija sa relevantnim zakonima i drugim propisima.

1. MIŠLJENJE O FINANSIJSKIM IZVJEŠTAJIMA

Mišljenje s rezervom

Izvršili smo reviziju finansijskih izvještaja **Ministarstva odbrane Bosne i Hercegovine** (u daljem tekstu: Ministarstvo) koji obuhvataju: bilans stanja na 31.12.2022. godine, pregled prihoda, primitaka i finansiranja po ekonomskim kategorijama, pregled rashoda i izdataka iz budžeta, po ekonomskim kategorijama, posebne podatke o plaćama i broju zaposlenih, pregled dinamike zapošljavanja, pregled stalnih sredstava u obliku stvari i prava, pregled kapitalnih ulaganja, pregled doznaka iz tekuće rezerve budžeta, za godinu koja završava na taj dan i analizu izvršenja budžeta – tekstualni dio, uključujući i rezime značajnih računovodstvenih politika.

Prema našem mišljenju, osim za moguće efekte pitanja opisanih u paragrafu Osnova za mišljenje s rezervom, finansijski izvještaji Ministarstva prikazuju istinito i fer, u svim materijalnim aspektima, finansijsko stanje imovine, obaveza i izvora sredstava na 31.12.2022. godine i izvršenje budžeta za godinu koja se završava na navedeni datum, u skladu sa prihvaćenim okvirom finansijskog izvještavanja.

Osnova za mišljenje s rezervom

Kao što je navedeno u Izvještaju:

1. *sredstva Ministarstva nisu tačno iskazana u bilansu stanja jer nije izvršeno knjiženje nepokretne perspektivne imovine u okviru stalnih sredstava, a u okviru kratkoročnih potraživanja nisu iskazana sva potraživanja Ministarstva niti su adekvatno popisana (tačka 8.3.1. Izvještaja).*

Reviziju smo obavili u skladu sa Zakonom o reviziji institucija Bosne i Hercegovine i Međunarodnim standardima vrhovnih revizionih institucija (ISSAI)¹. Naše odgovornosti prema tim standardima su detaljnije opisane u paragrafu *Odgovornosti revizora za reviziju finansijskih izvještaja*.

Nezavisni smo od Ministarstva u skladu sa etičkim zahtjevima koji su relevantni za našu reviziju i ispunili smo ostale etičke odgovornosti u skladu sa tim zahtjevima.

¹ Međunarodni standardi vrhovnih revizionih institucija (ISSAI) dio su Okvira profesionalnih objava Međunarodne organizacije vrhovnih revizionih institucija – IFPP okvira (INTOSAI Framework of Professional Pronouncements), koji čine tri nivoa objava: INTOSAI principi (INTOSAI-P), međunarodni standardi vrhovnih revizionih institucija (ISSAI) i INTOSAI smjernice (GUID).

Vjerujemo da su revizioni dokazi koje smo pribavili dovoljni i odgovarajući da osiguraju osnovu za naše mišljenje.

Skretanje pažnje²

Ne izražavajući dalju rezervu na mišljenje o finansijskim izvještajima, skrećemo pažnju na sljedeće:

- *Zbog problema sa izvještajima iz modula zaliha nije osigurano adekvatno izvještavanje o rezultatima popisa zaliha i nije moguće potvrditi da su rezultati popisa usaglašeni sa podacima u glavnoj knjizi Ministarstva (tačka 8.3.4. Izvještaja).*

Ključna pitanja revizije³

Ključna pitanja revizije su ona pitanja koja su, po našoj profesionalnoj procjeni, od najveće važnosti u reviziji finansijskih izvještaja tekućeg perioda. Tim pitanjima smo se bavili u kontekstu revizije finansijskih izvještaja kao cjeline i pri formiranju mišljenja i mi ne dajemo posebno mišljenje o tim pitanjima.

Zakonom o odbrani BiH i Sporazumom o osnovnim principima za rješavanje pitanja pokretne i nepokretne imovine⁴, iz jula 2007. godine, regulisana su pitanja pokretne i nepokretne vojne imovine koja će se i dalje koristiti za potrebe Ministarstva. Također je dogovoren princip raspodjele nepokretne perspektivne i neperspektivne vojne imovine.

Nepokretna perspektivna vojna imovina

Odlukom Predsjedništva BiH o veličini, strukturi i lokacijama Oružanih snaga BiH iz 2012. godine⁵ definisane su 63 perspektivne lokacije nepokretne vojne imovine i ista je trebala biti knjižena kao vlasništvo Ministarstva. Nadalje je Odlukom o veličini, strukturi i lokacijama Oružanih snaga BiH iz novembra 2016. godine, a koja još uvijek nije u primjeni⁶, i dokumentom Pregled odbrane koji je usvojilo Predsjedništvo, dogovoreno da se umjesto 63 razmatra 57 lokacija perspektivne nepokretne vojne imovine.

Status navedene imovine još nije riješen, a proces uknjiženja je blokiran duži niz godina zbog neusklađenosti entitetskih propisa i neprovođenja presuda Ustavnog suda BiH.

Računovodstveni aspekt evidentiranja imovine je regulisan Pravilnikom o računovodstvu s računovodstvenim politikama korisnika budžeta institucija BiH i Međunarodnim

² Paragraf kojim revizor skreće pažnju korisnicima izvještaja na pitanja koja su prezentovana ili objelodanjena u informacijama vezanim za predmet revizije, a koje su, prema revizorovoj profesionalnoj prosudbi, jako važne za razumijevanje takvih informacija od strane korisnika izvještaja; u revizionoj praksi ovaj paragraf se naziva još i 'isticanje pitanja'

³ Svrha saopćavanja ključnih pitanja revizije je povećanje komunikacijske vrijednosti izvještaja o reviziji osiguravanjem boljeg uvida u obavljenju reviziju. Saopćavanje ključnih pitanja revizije osigurava dodatne informacije korisnicima finansijskih izvještaja kako bi im pomogle u shvatanju onih pitanja koja su, po revizorovoj profesionalnoj procjeni, od najveće važnosti u reviziji finansijskih izvještaja tekućeg perioda. Ključna pitanja revizije primjenjuju se na subjekte revizije koji imaju najveći uticaj na budžet Bosne i Hercegovine i na konsolidovane finansijske izvještaje budžeta Bosne i Hercegovine.

⁴ Sporazum potpisan između predsjedavajućeg Vijeća ministara BiH, premijera Federacije BiH i premijera Vlade Republike Srpske broj 01-03-1657/07 od 12.07.2007. godine

⁵ Odluka o izmjenama i dopunama odluke o veličini, strukturi i lokacijama Oružanih snaga BiH broj 01-50-1-1067-10/12 od 18.04.2012. godine

⁶ Ista stupa na snagu danom aktiviranja Akcionog plana za članstvo u NATO.

računovodstvenim standardima 16 – Nekretnine, postrojenja i oprema (opširnije u tački 8.3. Bilans stanja).

Nepokretna neperspektivna vojna imovina

Proces preuzimanja neperspektivnih vojnih lokacija se ne odvija očekivanom dinamikom što značajno utiče na zapuštanje objekata jer se isti samo fizički osiguravaju od strane Oružanih snaga BiH. Prema raspoloživim evidencijama, od 16 evidentiranih neperspektivnih vojnih lokacija njih osam je spremno na predaju odmah (većinom se radi o kasarnama), dok preostalih devet lokacija nije spremno za predaju lokalnim vlastima (radi se o skladištima sa naoružanjem).

U 2022. godini nije bilo predaje lokacija neperspektivne vojne imovine, mada smo konstatovali da je Ministarstvo uputilo dopise Vladi Federacije BiH i Vladi Republike Srpske kojim ih ponovo informišu da je, prema Sporazumu o osnovnim principima za rješavanje pitanja imovine iz 2007. godine, preuzimanje neperspektivne vojne imovine u njihovoj nadležnosti. Povratne informacije iz entitetskih vlada nisu stigle do okončanja revizije. Nepreuzimanje neperspektivne nepokretne imovine od strane ostalih mjerodavnih institucija zahtijeva angažovanje resursa Ministarstva na osiguranju ove imovine i plaćanju komunalnih troškova.

Odgovornosti rukovodstva za finansijske izvještaje

Rukovodstvo **Ministarstva** je odgovorno za izradu i fer prezentaciju finansijskih izvještaja u skladu sa prihvaćenim okvirom finansijskog izvještavanja na nivou institucija Bosne i Hercegovine tj. Zakonom o finansiranju institucija BiH, Pravilnikom o finansijskom izvještavanju institucija BiH i Pravilnikom o računovodstvu sa računovodstvenim politikama i procedurama za korisnike budžeta institucija BiH. Ova odgovornost podrazumijeva i kreiranje, primjenu i održavanje internih kontrola koje su relevantne za pripremu i prezentaciju finansijskih izvještaja koji ne sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze uslijed prijevare ili greške, odgovarajuća objelodanjivanja relevantnih informacija u napomenama uz finansijske izvještaje, kao i odabir i primjenu odgovarajućih računovodstvenih politika i računovodstvenih procjena, koje su razumne u datim okolnostima.

Odgovornosti revizora za reviziju finansijskih izvještaja

Naši ciljevi su steći razumno uvjerenje o tome da li su finansijski izvještaji kao cjelina sačinjeni bez značajnog pogrešnog prikazivanja uslijed prijevare ili greške i izdati izvještaj nezavisnog revizora koji uključuje naše mišljenje. Razumno uvjerenje je visok nivo uvjerenja, ali nije garancija da će revizija obavljena u skladu sa Međunarodnim standardima vrhovnih revizionih institucija uvijek otkriti značajno pogrešno prikazivanje kada ono postoji. Pogrešni prikazi mogu nastati uslijed prijevare ili greške i smatraju se značajnim ako se razumno može očekivati da, pojedinačno ili zbirno, utiču na ekonomske odluke korisnika donijete na osnovu tih finansijskih izvještaja.

Kao sastavni dio revizije, u skladu sa Međunarodnim standardima vrhovnih revizionih institucija, stvaramo profesionalne procjene i održavamo profesionalni skepticizam tokom revizije. Mi također:

- Prepoznamo i procjenjujemo rizike značajnog pogrešnog prikazivanja finansijskih izvještaja, zbog prijevare ili greške, oblikujemo i obavljamo revizione postupke kao reakciju na te rizike i pribavljamo revizione dokaze koji su dovoljni i primjereni da osiguraju osnovu za naše mišljenje. Rizik neotkrivanja značajnog pogrešnog prikazivanja nastalog uslijed

prijevare je veći od rizika nastalog uslijed greške, jer prijevare može uključiti tajne sporazume, krivotvorenje, namjerno izostavljanje, pogrešno prikazivanje ili zaobilaženje internih kontrola.

- Stičemo razumijevanje internih kontrola relevantnih za reviziju kako bismo oblikovali revizione postupke koji su primjereni u datim okolnostima, ali ne i za svrhu izražavanja mišljenja o uspješnosti internih kontrola.
- Ocjenjujemo primjerenost korištenih računovodstvenih politika i razumnost računovodstvenih procjena i povezanih objava koje je stvorilo rukovodstvo.
- Ocjenjujemo cjelokupnu prezentaciju, strukturu i sadržaj finansijskih izvještaja, uključujući i objave, kao i da li finansijski izvještaji odražavaju transakcije i događaje na kojima su zasnovani na način kojim se postiže fer prezentacija.

S rukovodstvom komuniciramo u vezi sa, između ostalih pitanja, planiranim djelokrugom i vremenskim rasporedom revizije i važnim nalazima revizije, uključujući i one koji se odnose na značajne nedostatke u internim kontrolama koji su otkriveni tokom naše revizije.

Između pitanja o kojima se komunicira sa rukovodstvom, određujemo ona pitanja koja su od najveće važnosti u reviziji finansijskih izvještaja tekućeg perioda i stoga su ključna pitanja revizije. Ta pitanja opisujemo u našem izvještaju o obavljenoj reviziji, osim ako zakon ili regulativa sprečava javno objavljivanje pitanja ili kada odlučimo, u izuzetno rijetkim okolnostima, da o datom pitanju ne treba izvijestiti u našem izvještaju jer se razumno može očekivati da bi negativne posljedice izvještavanja nadmašile javnu dobrobit od takvog izvještavanja.

2. MIŠLJENJE O USKLAĐENOSTI

Mišljenje

U vezi sa revizijom finansijskih izvještaja Ministarstva za 2022. godinu, izvršili smo i reviziju usklađenosti aktivnosti, finansijskih transakcija i informacija sa relevantnim zakonima i drugim propisima.

Prema našem mišljenju, aktivnosti, finansijske transakcije i informacije Ministarstva za 2022. godinu u skladu su, u svim materijalnim aspektima, sa zakonima i drugim propisima koji su definisani kao kriteriji za datu reviziju.

Osnova za mišljenje

Reviziju usklađenosti smo izvršili u skladu sa Zakonom o reviziji institucija Bosne i Hercegovine i ISSAI 4000 - Standard za reviziju usklađenosti. Naše odgovornosti prema tim standardima su detaljnije opisane u odjeljku *Odgovornosti revizora za reviziju usklađenosti*.

Nezavisni smo od Ministarstva u skladu sa etičkim zahtjevima koji su relevantni za našu reviziju i ispunili smo ostale etičke odgovornosti u skladu sa tim zahtjevima.

Vjerujemo da su revizioni dokazi koje smo pribavili dovoljni i odgovarajući da osiguraju osnovu za naše mišljenje.

Skretanje pažnje

Ne izražavajući rezervu na mišljenje o usklađenosti, skrećemo pažnju na sljedeće:

- *Ministarstvo nije preduzimalo aktivnosti na usaglašavanju Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji sa odlukama Vijeća ministara BiH (tačka 5. Izvještaja);*
- *realizacija višegodišnjih kapitalnih projekata je i dalje neefikasna i u niskom procentu u odnosu na odobrena sredstva (tačka 8.1.5. Izvještaja);*
- *konstatovani su nedostaci i slabosti u procesu javnih nabavki (tačka 10. Izvještaja);*
- *značajan iznos potencijalnih obaveza u vezi sa sudskim sporovima (tačka 11.2. Izvještaja).*

Odgovornosti rukovodstva za usklađenost

Pored odgovornosti za pripremu i fer prezentaciju finansijskih izvještaja, rukovodstvo **Ministarstva** je također odgovorno da osigura da su aktivnosti, finansijske transakcije i informacije u skladu sa propisima kojima su regulisane i potvrđuje da je tokom fiskalne godine osiguralo namjensko, svrsishodno i zakonito korištenje raspoloživih sredstava za ostvarivanje utvrđenih ciljeva, te ekonomično, efikasno i efektivno funkcionisanje sistema finansijskog upravljanja i kontrole.

Odgovornosti revizora za reviziju usklađenosti

Pored odgovornosti da izrazimo mišljenje o finansijskim izvještajima, naša odgovornost podrazumijeva i izražavanje mišljenja o tome da li su aktivnosti, finansijske transakcije i informacije, u svim materijalnim aspektima, u skladu sa zakonima i drugim propisima kojima su regulisane. Odgovornost revizora uključuje obavljanje procedura, kako bi pribavili revizione dokaze o tome da li se sredstva koriste za odgovarajuće namjene i da li je poslovanje **Ministarstva**, prema definisanim kriterijima, usklađeno sa relevantnim zakonima i drugim propisima. Procedure podrazumijevaju procjenu rizika od značajnih neusklađenosti sa zakonima i propisima koji regulišu poslovanje subjekta revizije. Također, naša odgovornost podrazumijeva i ocjenu finansijskog upravljanja, funkcije interne revizije i sistema internih kontrola.

Sarajevo, 27.07.2023. godine

GENERALNI REVIZOR

Hrvoje Tvrtković, v.r.

**ZAMJENIK
GENERALNOG REVIZORA**

Nedžad Hajtić, v.r.

**ZAMJENICA
GENERALNOG REVIZORA**

Neda Močević, v.r.

II IZVJEŠTAJ O REVIZIJI

1. PREDMET I CILJ REVIZIJE

Predmet revizije su finansijski izvještaji Ministarstva za 2022. godinu i usklađenost aktivnosti, finansijskih transakcija i informacija s relevantnim zakonima i drugim propisima.

Cilj je da se izrazi mišljenje o tome da li su finansijski izvještaji pouzdani i da li bilanci u potpunosti odražavaju rezultate poslovanja. Također, revizijom se procjenjuje da li rukovodstvo institucije primjenjuje zakone i propise i da li koristi sredstva za odgovarajuće namjene, te ocjenjuje finansijsko upravljanje, sistem internih kontrola i funkcija interne revizije.

S obzirom na to da se revizija obavlja ispitivanjem na bazi uzorka i da postoje inherentna ograničenja u računovodstvenom sistemu i sistemu internih kontrola, pojedine materijalno značajne greške mogu ostati neotkrivene.

2. KRITERIJI KORIŠTENI U REVIZIJI

Ured za reviziju institucija Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Ured za reviziju) izvršio je reviziju finansijskih izvještaja i, u vezi s istom, reviziju usklađenosti. Revizija finansijskih izvještaja i revizija usklađenosti podrazumijevaju proces objektivnog prikupljanja i procjenjivanja dokaza, kako bi se utvrdilo da li su predmeti revizije, tj. finansijski izvještaji, kao i aktivnosti, finansijske transakcije i informacije, usklađeni sa odgovarajućim kriterijima koji su sadržani u zakonima i drugim propisima. Kriteriji predstavljaju uporedne parametre koji se koriste kako bi se dala ocjena predmeta revizije.

Za obavljanje finansijske revizije korišteni su sljedeći kriteriji:

- Zakon o budžetu institucija BiH i međunarodnih obaveza BiH za 2022. godinu⁷
- Zakon o finansiranju institucija BiH
 - Pravilnik o računovodstvu sa računovodstvenim politikama i procedurama za korisnike budžeta institucija BiH
 - Pravilnik o finansijskom izvještavanju institucija BiH
 - Odluke o privremenom finansiranju institucija BiH za 2022. godinu
- Zakon o plaćama i naknadama u institucijama BiH i podzakonski akti
- Zakon o porezu na dohodak i Zakon o doprinosima (FBiH i RS)
- Zakon o javnim nabavkama i podzakonski akti
- Zakon o državnoj službi u institucijama BiH i podzakonski akti
- Zakon o radu u institucijama BiH i podzakonski akti
- Zakon o upravi i podzakonski akti
- Zakon o reviziji institucija BiH
- Zakon o obligacionim odnosima (dio koji se odnosi na ugovore o djelu)
- Zakon o internoj reviziji

⁷ Službeni glasnik BiH, broj: 42/22

- Zakon o odbrani BiH i Zakon o službi u Oružanim snagama BiH
 - Odluka Predsjedništva BiH o veličini, strukturi i lokacijama Oružanih snaga BiH
 - Sporazum o osnovnim principima za rješavanje pitanja nepokretne i pokretne imovine koja će i dalje služiti za potrebe odbrane od 12.07.2007. godine
 - Sporazum o konačnom raspolaganju svim pravima i obavezama na nepokretnoj imovini koja će i dalje služiti za potrebe odbrane od 27.03.2008. godine.

3. OCJENA REALIZACIJE PREPORUKA IZ PRETHODNIH IZVJEŠTAJA

Ured za reviziju je u izvještaju o finansijskoj reviziji Ministarstva za 2021. godinu dao mišljenje s rezervom na finansijske izvještaje (zbog netačnog iskazivanja stalnih sredstava i kratkoročnih potraživanja) i mišljenje s rezervom na usklađenost sa zakonima i drugim propisima (nepravilnosti u provođenju javnih nabavki). Pored toga, skrenuta je pažnja kod mišljenja na finansijske izvještaje na neadekvatno izvještavanje o rezultatima popisa te kod mišljenja na usklađenost sa zakonima i drugim propisima na:

- izostanak aktivnosti Ministarstva na usaglašavanju Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji sa odlukama Vijeća ministara BiH
- Potencijalne obaveze u vezi sa sudskim sporovima.

U Izvještaju su date preporuke u cilju otklanjanja uočenih nepravilnosti, nedostataka i slabosti. Preporuke iz prethodnog perioda čija je realizacija bila u toku nisu ponovljene, ali se njihova realizacija kontinuirano prati u narednom periodu.

Utvrđili smo da je Ministarstvo u 2022. godini, od ukupno 34 prethodno date preporuke, realizovalo osam, nije realizovalo 18, u toku je realizacija tri preporuke, a nije se moglo ocijeniti pet preporuka.

U narednoj tabeli (Tabela 1) prikazan je pregled ocjene realizacije prethodno datih preporuka.

Tabela 1. Detaljan pregled ocjene realizacije prethodno datih preporuka

Br. prep.	Preporuke iz izvještaja za 2021. godinu	Ocjena realizacije u 2022. godini	Status
1.	Ministarstvo je dužno da okonča aktivnosti na usaglašavanju pravilnika o unutrašnjoj organizaciji sa odlukama Vijeća ministara BiH kojim su utvrđeni kriteriji za opise poslova i osnovni principi unutrašnje organizacije.	U toku 2022. godine Ministarstvo nije preduzimalo aktivnosti na usaglašavanju pravilnika o unutrašnjoj organizaciji sa važećim odlukama Vijeća ministara BiH.	
2.	Preporučujemo Ministarstvu da osigura ažurno evidentiranje izdataka u periodu u kome su nastali i na koji se odnose, kao i na odgovarajući konto predviđen Pravilnikom o računovodstvu.	Ponovo smo uočili nedostatke po pitanju evidentiranja izdataka iz prethodnog perioda na teret rashoda tekuće godine i kod evidentiranja na odgovarajuća konta, neažurno evidentiranje na	

Br. prep.	Preporuke iz izvještaja za 2021. godinu	Ocjena realizacije u 2022. godini	Status
		kontima u okviru bilansa stanja, zbog čega su vršene ispravke knjiženja koje se odnose na prethodni period.	
3.	Potrebno je da Ministarstvo preduzme aktivnosti na popunjavanju radnog mjesta rukovodioca Jedinice interne revizije.	Ministarstvo nije preduzimalo aktivnosti u cilju popunjavanja radnog mjesta rukovodioca Jedinice interne revizije.	✗
4.	Ministarstvo je dužno da godišnji izvještaj o izvršenju budžeta sačini u skladu sa propisima i instrukcijama, kako bi se osigurala sveobuhvatne informacije za korisnike finansijskih izvještaja Ministarstva.	Ministarstvo nije sačinilo sveobuhvatne zabilješke niti je na adekvatan način popunilo podatke u tabeli koja se odnosi na stalna sredstva (tabela 6).	✗
5.	Potrebno je da Ministarstvo preispita osnovanost pomjeranja u viši platni razred zaposlenih kojima je to pravo, po osnovu sticanja višeg stepena naučnog zvanja, bilo priznato na radnim mjestima prije unapređenja, a na osnovu pribavljenog stava Ministarstva finansija i trezora BiH u vezi sa primjenom Metodologije.	Ministarstvo nije preduzelo aktivnosti i preispitalo osnovanost pomjeranja u viši platni razred zaposlenih kojima je to pravo, po osnovu sticanja višeg stepena naučnog zvanja, bilo priznato na radnim mjestima prije unapređenja, u skladu sa dostavljenim mišljenjem Ministarstva finansija i trezora BiH.	✗
6.	Potrebno je da Ministarstvo osigura da se pozivna pisma organizatora dostavljaju u Odsjek za materijalno-finanjsijsko poslovanje koji je odgovoran za kontrolu materijalno-finanjsijske dokumentacije prije isplate troškova.	Kao ni prethodnih godina, pozivna pisma se ne dostavljaju prilikom pravljenja putnih naloga odsjeku koji vrši suštinsku kontrolu tačnosti obračuna putnih naloga, već se ista nalaze u organizacionim jedinicama koje pripremaju odluke o službenim putovanjima.	✗
7.	Ministarstvo treba da preduzme sve potrebne aktivnosti kako bi se u konačnici omogućilo ispravno iskazivanje stanja stalnih sredstava u skladu sa računovodstvenim propisima.	Ministarstvo nije preduzimalo nikakve aktivnosti na vrijednosnom iskazivanju i evidentiranju stalnih sredstava koja se tretiraju kao nepokretna perspektivna imovina.	✗
8.	Potrebno je da Ministarstvo preknjiži ulaganja evidentirana na sredstvima u pripremi na odgovarajuća konta sredstava u upotrebi i objekte na kojima su izvršena ulaganja.	Ministarstvo nije izvršilo preknjiženja sa sredstava u pripremi na odgovarajuća konta sredstava u upotrebi.	✗

Br. prep.	Preporuke iz izvještaja za 2021. godinu	Ocjena realizacije u 2022. godini	Status
9.	Ministarstvo je dužno dosljedno primjenjivati odredbe Pravilnika Vijeća ministara BiH o izdavanju resursa Stacionarnih komunikacijskih čvorišta Vijeća ministara BiH te preduzimati blagovremene i adekvatne aktivnosti na naplati potraživanja.	Ministarstvo je pokrenulo aktivnosti na potpisivanju ugovora sa korisnicima sa kojima isti nisu bili potpisani u ranijem periodu, pokrenute su tužbe protiv korisnika koji nisu izmirivali obaveze, ali nije bilo aktivnosti na utvrđivanju odgovornosti za nastale propuste niti su potraživanja uknjižena u poslovne knjige.	
10.	Ministarstvo treba nastaviti sa aktivnostima na utvrđivanju potraživanja sa svakim zavodom pojedinačno, u cilju iskazivanja tačnog stanja potraživanja za refundaciju naknada za bolovanje u glavnoj knjizi.	Ministarstvo je unaprijedilo aktivnosti na utvrđivanju potraživanja za refundaciju naknada za bolovanje, redovnije je podnosilo zahtjeve za refundaciju ove naknade te je utvrdilo potraživanja po svakom zavodu pojedinačno.	
11.	Ministarstvo treba uspostaviti efikasan sistem internih kontrola vezano za evidentiranje i naplatu potraživanja.	Nije unaprijeđen sistem internih kontrola kod evidentiranja i naplate potraživanja.	
12.	Ministarstvo je dužno da izvrši proces usaglašavanja stanja obaveza prema dobavljačima te da utvrdi da li, i u kojem tačno iznosu, iste predstavljaju obaveze Ministarstva.	Mada su tokom godine usaglašavani iznosi kroz izvode otvorenih stavki pojedinih dobavljača, proces nije okončan na zadovoljavajući način prilikom popisa obaveza.	
13.	Potrebno je da Ministarstvo osigura sveobuhvatne podatke o stalnim sredstvima kako bi proces popisa bio svrsishodan, odnosno kako bi bilo moguće uporediti stvarno stanje utvrđeno popisom sa stanjem iskazanim u knjigovodstvenim evidencijama.	U Izvještaju o popisu stalnih sredstava nisu navedeni finansijski pokazatelji na osnovu kojih bi se moglo uporediti stvarno stanje utvrđeno popisom sa stanjem iskazanim u knjigovodstvenim evidencijama.	
14.	Ministarstvo je dužno da popis potraživanja provede u skladu sa važećim propisima, utvrđivanjem stvarnih potraživanja i eventualnih odstupanja u odnosu na knjigovodstveno stanje u trenutku popisa.	Kod pojedinih stavki potraživanja ponovo su utvrđena odstupanja između podataka utvrđenih popisom u odnosu na knjigovodstveno stanje, a dio potraživanja (nefakturisana) nije ni popisan.	
15.	Ministarstvo treba da prilikom pripreme za raspisivanje javnog oglasa za prijem državnih službenika provjeri i dokumentuje	Nije bilo prijema državnih službenika, zbog čega nije moguće ocijeniti realizaciju preporuke u pogledu	

Br. prep.	Preporuke iz izvještaja za 2021. godinu	Ocjena realizacije u 2022. godini	Status
	ispunjenost uslova za primjenu relevantnih odredbi Zakona o državnoj službi u institucijama BiH, kako bi se, shodno karakteristikama upražnjenih pozicija za koje se raspisuje javni oglas, u komunikaciji sa Agencijom za državnu službu BiH, odabrao odgovarajući postupak za prijem državnih službenika shodno zakonu i podzakonskim aktima.	primjene člana 32.a Zakona o državnoj službi.	
16.	Ministarstvo je obavezno da osigura dosljednu primjenu propisa iz oblasti javnih nabavki pri provođenju postupaka za nabavku roba i usluga, a pregovarački postupak da koristi samo u slučajevima kada su za to ispunjeni zakonski uslovi.	Kod pregovaračkih postupaka koji su provedeni u 2022. godini ispunjeni su uslovi za njihovu primjenu.	✓
17.	Ministarstvo je dužno prilikom dodjele ugovora u postupku javne nabavke dosljedno primjenjivati relevantne odredbe Zakona o javnim nabavkama koje se odnose na mini tenderisanje i uslove definisane tenderskom dokumentacijom, na način da osigura pravičnu i aktivnu konkurenciju, s ciljem najefikasnijeg korištenja javnih sredstava u vezi s predmetom nabavke i njegovom svrhom.	U postupku javne nabavke dizel goriva putem mini tendera nisu uočene nepravilnosti i nedostaci.	✓
18.	Tehničku specifikaciju potrebno je kreirati na način da se omogući konkurencija različitih brendova komponenti kompjuterske opreme, vodeći računa da se kroz mogućnost navođenja modela uređaja osigura uporedivost ponuda i ispunjenost traženih uslova.	Nije bilo nabavki kompjuterske opreme u 2022. godini pa nije bilo moguće ocijeniti da li je Tehnička specifikacija kreirana na način da omogućava konkurenciju različitih brendova.	II
19.	Ministarstvo je dužno da, u situacijama gdje se vrši nabavka i jednokratna isporuka opreme, postavi realne i jasne rokove isporuke kako bi svi ponuđači imali adekvatne informacije prilikom sačinjavanja ponude.	Ministarstvo nije provodilo nabavku kompjuterske opreme, zbog čega nije moguće ocijeniti ranije datu preporuku.	II
20.	Prilikom definisanja predmeta nabavke, Ministarstvo treba voditi računa o svim rizicima koji mogu uticati na okončanje postupka i dostavljanje ponuda, u skladu sa	Ministarstvo nije provodilo nabavku kompjuterske opreme, zbog čega nije moguće ocijeniti ranije datu preporuku.	II

Br. prep.	Preporuke iz izvještaja za 2021. godinu	Ocjena realizacije u 2022. godini	Status
	tehničkim karakteristikama koje su sačinjene na osnovu stvarnih potreba Ministarstva.		
21.	Ministarstvo treba da sagleda sve zahtjeve korisnika i nedostatke modula zaliha, te predloži konkretne mjere sa jasnim rokovima u cilju rješavanja problema, unapređenja i što kvalitetnijeg rada modula zaliha.	Ministarstvo je kreiralo listu zahtjeva korisnika i nedostataka modula te se pismenim putem obratilo Ministarstvu finansija i trezora BiH tražeći izmjene modula u cilju rješavanja postojećih problema.	
22.	Potrebno je sagledati potrebe Ministarstva i Oružanih snaga BiH vezane za modul stalnih sredstava, te predložiti konkretne mjere sa jasnim rokovima u cilju rješavanja problema i unapređenja rada u modulu stalnih sredstava.	Ministarstvo odbrane je kreiralo listu zahtjeva korisnika i nedostataka modula stalnih sredstava te se pismenim putem obratilo Ministarstvu finansija i trezora BiH tražeći izmjene modula u cilju rješavanja postojećih problema.	
23.	Neophodan je planski pristup Ministarstva u rješavanju problematike sudskih sporova i otklanjanja uzroka sudskih sporova po ovim osnovama.	U okviru sudskih sporova i dalje se značajan broj odnosi na sudske sporove iz radnih odnosa.	

Br. prep. u izv.	Preporuke iz prethodnih izvještaja ⁸	Ocjena realizacije u 2022. godini	Status
18/2019	Ministarstvo je dužno preduzeti sve potrebne aktivnosti kako bi se oformila komisija u čijem sastavu bi trebali da budu predstavnici Ministarstva, Oružanih snaga BiH i Ministarstva finansija i trezora BiH. Komisija bi trebala da sagleda sve zahtjeve korisnika i nedostatke modula zaliha, kao što su nemogućnost zatvaranja perioda, nedostaci u izvještavanju, usklađenost sa Uputstvom o knjigovodstvu i evidenciji u Ministarstvu i Oružanim snagama BiH i sl. te predloži konkretne mjere sa jasnim rokovima u cilju rješavanja problema, unapređenja i što kvalitetnijeg rada modula zaliha.	Ministarstvo je uputilo dopis Ministarstvu finansija i trezora BiH tražeći imena predstavnika za formiranje zajedničke komisije radi sagledavanja svih zahtjeva korisnika i nedostataka modula zaliha. Ministarstvo odbrane je kreiralo listu zahtjeva korisnika i nedostataka modula.	

⁸ Sve preporuke date u izvještajima o obavljenoj finansijskoj reviziji prethodnih godina čija je realizacija bila u toku ili nisu ocijenjene u izvještaju za 2021. godinu

Br. prep. u izv.	Preporuke iz prethodnih izvještaja ⁸	Ocjena realizacije u 2022. godini	Status
21/2019	Potrebno je oformiti komisiju (kao što je slučaj i sa modulom zaliha), a to bi mogla da bude i jedinstvena komisija, u čijem sastavu bi trebali da budu predstavnici Ministarstva, Oružanih snaga BiH i Ministarstva finansija i trezora BiH. Zadaci komisije bi trebali biti sagledavanje potreba Ministarstva i Oružanih snaga BiH vezanih za modul stalnih sredstava te predlaganje konkretnih mjera sa jasnim rokovima u cilju rješavanja problema i unapređenja rada u modulu stalnih sredstava.	Ministarstvo je uputilo dopis Ministarstvu finansija i trezora BiH tražeći imena predstavnika za formiranje zajedničke komisije radi sagledavanja svih zahtjeva korisnika i nedostataka modula stalnih sredstava. Ministarstvo odbrane je kreiralo listu zahtjeva korisnika i nedostataka modula te se pismenim putem obratilo Ministarstvu finansija i trezora BiH tražeći izmjene modula u cilju rješavanja postojećih problema.	
26/2019	Imajući u vidu kompleksnost nastale situacije, visine tužbenih zahtjeva i potencijalni rizik, postupci u vezi sa prodajom sekundarnih sirovina trebaju biti jedan od prioriteta Ministarstva u rješavanju i postupanju, a Ministarstvo je dužno da osigura korake kako bi se sudski postupci po ovom pitanju riješili u najboljem interesu institucije. Također, Ministarstvo treba da izvrši analizu postupaka prodaje sekundarnih sirovina, identifikuje uzroke pokretanja sporova velikih vrijednosti i preduzme korake na smanjivanju rizika za pokretanje novih, kako bi se otklonile nepravilnosti i spriječile greške u budućnosti. Jedan od načina smanjenja rizika može da bude uspostavljanje više kontrolnih tačaka u postupcima uz zadržavanje brzog i efikasnog rada.	Ministarstvo aktivno učestvuje u procesnim radnjama koje se provode u cilju rješavanja sudskih sporova po osnovu prodaje sekundarnih sirovina.	
3/2020	Kako se radi o projektima od strateške važnosti za osiguranje operativnosti Oružanih snaga BiH, u skladu sa utvrđenom misijom u Zakonu o odbrani BiH, preporučuje se Ministarstvu da i u narednom periodu maksimalnu pažnju posveti efikasnoj realizaciji navedenih projekata.	Višegodišnji projekti realizovani su u niskom procentu u odnosu na odobrena sredstva, a aktivnosti Ministarstva na izmjeni odluke o roku produženja projekta namijenjenog remontu helikoptera nisu okončane.	

Br. prep. u izv.	Preporuke iz prethodnih izvještaja ⁸	Ocjena realizacije u 2022. godini	Status
4/2020	Ministarstvo je dužno da unaprijedi interne kontrole ovog procesa u cilju osiguranja efikasnijeg načina prijema i evidentiranja naturalnih donacija te, u saradnji sa osobama uključenim u ovaj proces, blagovremeno preduzima potrebne aktivnosti da ne bi dolazilo do zastoja u evidentiranju sredstava iz donacija.	Ministarstvo nije uspostavilo efikasan sistem prijema i ažurnog evidentiranja naturalnih donacija.	✗
10/2020	Ministarstvo treba da detaljno analizira uočene slabosti vezane za javne nabavke te preduzme odgovarajuće mjere kako bi se unaprijedio sistem internih kontrola u dijelu javnih nabavki.	I dalje je prisutna praksa da se nedovoljno pažljivo vrši evaluacija ponuda, što ima za posljedicu ulaganje žalbi i produžavanje trajanja postupaka.	✗
11/2020	Ministarstvo treba da posveti dužnu pažnju boljem planiranju nabavke usluga osiguranja u dijelu koji se odnosi na definisanje količine predmeta nabavke, a sve u cilju racionalnog trošenja budžetskih sredstava predviđenih za ove namjene.	Nije bilo nove nabavke usluga osiguranja (jer je na snazi okvirni sporazum iz 2020. godine), zbog čega se preporuka ne može ocijeniti.	Ⓜ
13/2020	Ministarstvo treba da ugovori planirane usluge održavanja sistema e-poslovanje i kroz održavanje uspostavi funkcionalan sistem koji će u cijelosti podržati potrebe poslovnih procesa za koje je namijenjen.	Ministarstvo ni nakon skoro tri godine nije realizovalo nabavku usluga održavanja sistema e-poslovanje kako bi uspostavilo funkcionalan sistem koji će u cijelosti podržati potrebe poslovnih procesa za koje je namijenjen.	✗
16/2020	Potrebno je okončati neophodne aktivnosti i svu dugotrajnu imovinu objediniti u novom modulu za upravljanje dugotrajnom imovinom.	Jedan dio stalnih sredstava još uvijek nije prebačen u novi modul.	●
18/2020	Ministarstvo treba da nastoji da u što skorijem roku osigura održavanje opreme vlastitim kapacitetima, s ciljem uspostave efikasnijeg i ekonomičnijeg modela održavanja.	Ministarstvo je razmotrilo osposobljavanje vlastitih kapaciteta za održavanje opreme, ali nije uspostavilo efikasniji i ekonomičniji model održavanja korištenjem sopstvenih resursa.	✗
19/2020	Ministarstvo treba u cijelosti da implementira ekonomičniji model štampanja.	Ministarstvo je u potpunosti implementiralo ekonomičniji model štampanja.	✓

Za označavanje statusa preporuka u pogledu njihove realizacije korišteni su sljedeći simboli: ✓ realizovane preporuke, ● preporuke čija je realizacija u toku, ✗ nerealizovane preporuke, Ⓜ preporuke koje nisu mogle biti ocijenjene u revidiranom periodu.

Preporuke čija je realizacija u toku će biti predmetom daljeg praćenja do trenutka dok se ne realizuju u potpunosti ili do onog trenutka kada revizor, uzimajući u obzir razuman protekli rok, procijeni da ove preporuke nisu realizovane. Shodno tome, u ovom izvještaju nisu date nove preporuke za revidirane procese na koje se takve preporuke odnose, ali je za ove procese dat opis stanja i provedenih aktivnosti.

Preporuke koje nisu mogle biti ocijenjene u ovom ciklusu revizije bit će ocijenjene kad se za to steknu uslovi.

4. PREPORUKE ZA 2022. GODINU (REZIME)

Izvještajem o obavljenoj reviziji za 2022. godinu obuhvaćena je 31 preporuka. Od navedenog broja, devet preporuka se odnosi na reviziju finansijskih izvještaja, dok je 17 preporuka dato zbog utvrđenih neusklađenosti aktivnosti, finansijskih transakcija i informacija s relevantnim zakonima i drugim propisima. Pet preporuka se odnosi i na finansijske izvještaje i na usklađenost.

Od ukupnog broja datih preporuka, 18 preporuka se odnosi na nepravilnosti, nedostatke i slabosti identifikovane u prethodnim izvještajima, koje nisu otklonjene u 2022. godini, te su, shodno tome, takve preporuke ponovljene u ovom izvještaju.

U tabeli koja slijedi (Tabela 2) prikazani su podaci o datim preporukama za 2022. godinu (segment revizije, predmet revizije i status), a preporuke su detaljno prezentovane po procesima u izvještaju.

Tabela 2. Preporuke za 2022. godinu

Br. prep.	Tačka izvještaja	Revidirani proces (naslov)	Predmet revizije		Status preporuke ⁹	
			Finansijski izvještaji	Usklađenost	Nova preporuka	Ponovljena preporuka
1.	5.	Organizacija i rukovođenje		●		●
2.	6.	Sistem internih kontrola	●	●	●	
3.			●	●		●
4.			●		●	
5.				●	●	
6.				●		●
7.	8.	Finansijski izvještaji		●		●
8.	8.1.1.	Bruto plaće i naknade		●		●
9.	8.1.2.	Putni troškovi	●	●		●
10.	8.1.3.	Izdaci za upotrebu vozila		●	●	
11.				●	●	
12.			●		●	
13.			●	●	●	

⁹ Status podrazumijeva novu ili ponovljenu preporuku. Nerealizovane preporuke iz prethodnog perioda su, nakon utvrđenog činjeničnog stanja, ponovljene.

14.	8.3.1.	Sredstva	●			●
15.			●			●
16.	8.3.1.	Sredstva	●	●		●
17.			●			●
18.	8.3.2.	Nenovčane donacije	●			●
19.	8.3.3.	Obaveze	●			●
20.	8.3.4.	Popis potraživanja i obaveza	●			●
21.			●			●
22.	10.	Javne nabavke		●		●
23.	10.1.	Nabavka guma		●	●	
24.	10.2.	Nabavka dijelova jedinstvene terenske uniforme		●	●	
25.	10.3.	Nabavka usluga izvođenja građevinskih radova		●	●	
26.	10.4.	Nabavka usluga hortikulturnog uređenja		●	●	
27.	10.5.	Nabavka vojnog materijala		●	●	
28.	10.7.	Nabavka službenih i svečanih uniformi		●	●	
29.	11.3.	IT revizija		●		●
30.				●		●
31.	11.4.	Sudski sporovi		●		●

5. ORGANIZACIJA I RUKOVOĐENJE

Unutrašnja organizacija i način rada Ministarstva utvrđeni su Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji iz 2006. godine i izmjenama i dopunama Pravilnika iz 2013. i 2015. godine kojim su sistematizovana radna mjesta za civilna i profesionalna vojna lica u Ministarstvu. Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji sistematizovana su radna mjesta za 378 zaposlenih, a na 31.12.2022. godine bilo je 287 zaposlenih. Ovim brojem nisu obuhvaćena radna mjesta u vjerskim uredima za koje je, na osnovu posebnih sporazuma, planirano devet, a popunjeno osam radnih mjesta.

Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji radnih mjesta civilnih lica u Oružanim snagama BiH¹⁰ utvrđena su radna mjesta civilnih lica na službi u Oružanim snagama BiH. Tim pravilnikom su sistematizovana radna mjesta za 677 izvršilaca.

Ministarstvo ni tokom 2022. godine nije preduzimalo aktivnosti na usaglašavanju Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji sa odlukama Vijeća ministara BiH.

Pravilnik koji se primjenjuje u Ministarstvu nije usklađen sa odlukama Vijeća ministara BiH (Odluka o principima za utvrđivanje unutrašnje organizacije organa

¹⁰ Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji radnih mjesta civilnih lica u Oružanim snagama BiH iz 2010. godine i izmjene i dopune zaključno sa 2021. godinom

uprave Bosne i Hercegovine¹¹ i Odluka o razvrstavanju radnih mjesta i kriterijima za opis poslova radnih mjesta u institucijama Bosne i Hercegovine¹²), prema kojima su institucije BiH bile u obavezi da pravilnike o unutrašnjoj organizaciji usklade do kraja aprila 2014. godine.

Izostanak aktivnosti na usaglašavanju pravilnika sa pomenutim odlukama Vijeća ministara BiH je prouzrokovao nemogućnošću usaglašavanja stavova na nivou rukovodstva Ministarstva u ranijem periodu. Ni tokom 2022. godine nisu usaglašeni različiti stavovi između ministra i dva zamjenika ministra po pitanju sistematizacije pojedinih radnih mjesta, niti smo stekli utisak da se pokušava iznaći adekvatno ili prihvatljivo rješenje po spornom pitanju. S obzirom na to da nije bilo izmjena Pravilnika, isti nije usaglašen ni sa dokumentom „Pregled odbrane“, koji je donijelo Predsjedništvo BiH u 2016. godini.

PREPORUKA 1

Ministarstvo je dužno da okonča aktivnosti na usaglašavanju Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji sa odlukama Vijeća ministara BiH kojim su utvrđeni kriteriji za opise poslova i osnovni principi unutrašnje organizacije.

Na osnovu odgovarajućih dokaza i informacija može se zaključiti da je postojeća sistematizacija prevaziđena po broju i opisima pojedinih radnih mjesta i da postoji potreba za njenim usklađivanjem i u tom pogledu. Naime, konstatovali smo da je pet zaposlenih u 2022. godini obavljalo poslove drugog radnog mjesta na osnovu saglasnosti ministra (bez naknade), da je jedan broj tužbi protiv Ministarstva zasnovan na broju nepopunjenih radnih mjesta (opširnije u tački 11.2. Sudski sporovi), kao i da su pojedini poslovni procesi obuhvaćeni softverskim rješenjima (e-poslovanje) zbog čega nije neophodan broj mjesta koji je utvrđen u sistematizaciji koja je donesena prije uvođenja e-poslovanja.

U 2022. godini Ministarstvom je rukovodio ministar i dva zamjenika (zamjenik za politiku i planove i zamjenik za upravljanje resursima) koji su imenovani 2019. godine.

6. SISTEM INTERNIH KONTROLA

Ministarstvo je odgovorno za kreiranje, primjenu i održavanje internih kontrola koje su relevantne za pripremu i prezentaciju finansijskih izvještaja i usklađenost poslovanja sa zakonima i drugim propisima.

Finansijsko upravljanje i kontrola

Ministarstvo je sačinilo osnovne dokumente potrebne za uspostavu sistema finansijskog upravljanja i kontrole, postupajući u skladu sa Zakonom o finansiranju institucija BiH¹³, Priručnikom za finansijsko upravljanje i kontrolu i Smjernicama za provođenje procesa upravljanja rizicima u institucijama BiH. U 2022. godini su nastavljene aktivnosti na ažuriranju

¹¹ Službeni glasnik BiH, broj 30/13

¹² Službeni glasnik BiH, broj 30/13, 67/15 i 51/18

¹³ Službeni glasnik BiH, broj 61/04, 49/09, 42/12, 87/12 i 32/13

poslovnih procesa i implementaciji Akcionog plana za razvoj i unapređenje sistema finansijskog upravljanja i kontrole u Ministarstvu i Oružanim snagama, ažuriran je registar rizika. Na osnovu iskustva u mapiranju poslovnih procesa, u Ministarstvu je konstatovano da dosadašnja dostignuća u pogledu definisanja i mapiranja poslovnih procesa nisu rezultovala adekvatnim alatom za efikasno upravljanje finansijskim i drugim resursima te je u oktobru 2022. godine sačinjen metodološki okvir za izradu knjige poslovnih procesa Ministarstva.¹⁴

U godišnjem izvještaju o finansijskom upravljanju i kontroli¹⁵ Ministarstvo je navelo mjere koje planira preduzeti za dalji razvoj finansijskog upravljanja i kontrole.

Funkcionisanje sistema internih kontrola

Postupcima revizije uočili smo slabosti u funkcionisanju internih kontrola u Ministarstvu koje se odnose na sljedeće:

- Ministarstvo je vršilo obračun i isplatu pomoći u slučaju smrti primjenjujući odredbe Zakona o plaćama u institucijama BiH (član 43.)¹⁶ i istovremenom primjenom Zakona o službi u Oružanim snagama BiH (članovi 40. i 41.)¹⁷ kojim je uređeno pitanje naknade na ime pogrebnih troškova u slučaju smrti profesionalnog vojnog lica. Time je Ministarstvo izvršilo isplatu istovrsne naknade primjenom dva propisa koji nisu na adekvatan način usaglašeni nakon donošenja Zakona o plaćama u institucijama BiH.

PREPORUKA 2

Potrebno je da Ministarstvo, u saradnji sa Ministarstvom finansija i trezora BiH, uskladi odredbe zakonskih propisa kojim su utvrđena prava na istu vrstu naknade u slučaju smrti profesionalnih vojnih lica.

- Izdaci za vojni materijal u iznosu od 197.600 KM evidentirani su na teret rashoda tekuće godine, iako se radi o izdacima koji su nastali u prethodnoj godini. Također smo utvrdili da postoje slučajevi evidentiranja izdataka na kontima kojima ne pripadaju. Tako je u okviru kapitalnih izdataka prikazan iznos od 10.309 KM koji se ne može tretirati kao kapitalni izdatak, nego kao tekući rashod. Naime, radi se o troškovima PDV-a i špediterskih izdataka za motorna vozila koja su vraćena iz vojno-diplomatskih predstavništava BiH, za koja se, s obzirom na činjenicu da se ne radi o novim vozilima, nije mogla povećati vrijednost knjiženjem preko konta kapitalnih izdataka.

¹⁴ Ministarstvo je, u saradnji sa Centrom za izgradnju integriteta u odbrambenom sektoru Vlade Kraljevine Norveške (Center for integrity in the Defence Sector-CIDS) organizovalo radionicu za utvrđivanje metodologije za izradu Knjige poslovnih procesa

¹⁵ Obrazac GI-IK koji se sačinjava i dostavlja Centralnoj harmonizacijskoj jedinici Ministarstva finansija i trezora BiH na osnovu člana 3. stav (2) Pravilnika o godišnjem izvještavanju o sistemu finansijskog upravljanja i kontrole i Upitnika o samoprocjeni sistema finansijskog upravljanja i kontrole za 2022. godinu.

¹⁶ Ostvarivanje prava na naknadu iz člana 43. Zakona o plaćama u institucijama BiH detaljnije je uređeno Odlukom o načinu i postupku ostvarivanja prava na naknadu u slučaju smrti zaposlenog u institucijama BiH koju je donijelo Vijeće ministara BiH 2009. godine (Službeni glasnik BiH broj 38/09)

¹⁷ Detaljnije uređeno članom 30. Pravilnika o plaćama i drugim naknadama profesionalnih vojnih lica na službi u Ministarstvu i Oružanim snagama BiH (mart 2007. godine)

PREPORUKA 3

Preporučujemo Ministarstvu da osigura ažurno evidentiranje izdataka na odgovarajući konto predviđen Pravilnikom o računovodstvu sa računovodstvenim politikama i procedurama za korisnike budžeta institucija BiH.

- Provedenim korektivnim knjiženjima na prijelaznom računu potraživanja obuhvaćene su neusaglašene stavke, a razlika između stavki knjiženih na dugovnoj i potražnoj strani iznosi 465.318 KM. Navedeni iznos je, na osnovu zahtjeva Ministarstva, isknjižen u korist viška prihoda u okviru glavne knjige Ministarstva finansija i trezora BiH, iako je njime obuhvaćen i dio neusaglašenih stavki iz 2022. godine koje je trebalo isknjižiti na teret rashoda tekuće godine.
- Konstatovali smo da nije uspostavljena adekvatna saradnja između organizacionih jedinica po pitanju statusa sudskih sporova za potraživanja koja su evidentirana u poslovnim knjigama Ministarstva. Naime, konstatovali smo da je Ministarstvo uputilo zahtjev Ministarstvu finansija i trezora BiH za isknjiženje potraživanja koja su evidentirana u poslovnim knjigama Ministarstva i za koja je Ministarstvo dobilo prvostepenu presudu nakon utuženja. Nismo informisani zbog čega se Ministarstvo opredijelilo na upućivanje zahtjeva za isknjiženje iako još nije donesena konačna sudska presuda niti je okončan proces naplate u slučaju da prvostepena presuda bude potvrđena u korist Ministarstva. Napominjemo da je isknjiženje potraživanja iz poslovnih knjiga potpuno različit pojam od knjigovodstvenog evidentiranja putem ispravke vrijednosti potraživanja koja su nesigurna za naplatu, kao jednog od računovodstvenih pravila koje se ne primjenjuje u Ministarstvu.

PREPORUKA 4

Ministarstvo treba, kroz saradnju organizacionih jedinica, da osigura tačne informacije o stanju sudskih sporova koji se odnose na potraživanja evidentirana u poslovnim knjigama, kako ne bi došlo do isknjižavanja prije nego se okončaju sve radnje vezane za njihovu naplatu.

- Na osnovu dostavljenog spiska internih akata Ministarstva uočili smo da isti sadrži jedan broj akata koji nose isti naziv, a različite brojeve (npr. Instrukcija za postupanje prilikom podnošenja zahtjeva za ostvarivanje prava na plaće, dodatke na plaće i naknade za zaposlene u odbrambeno-diplomatskom predstavljanju u misijama, vojno-diplomatskim i vojnim predstavništvima BiH), da su pojedini akti prilikom izmjene označeni drugim brojem u odnosu na osnovni akt koji se mijenja (npr. Pravilnik o izmjeni i dopuni Pravilnika o korištenju reprezentacije, Pravilnik o prijemu u profesionalnu vojnu službu), da izmijenjeni akt ima isti datum i broj kao osnovni akt, a pritom postoji još jedan akt sa istim nazivom, ali drugim brojem (Odluka o standardnim operativnim procedurama blagajničkog poslovanja).¹⁸ Osim što ovakav način donošenja akata nije u skladu sa principima uredskog poslovanja, ukazujemo na rizike prilikom primjene internih akata koji nisu adekvatno evidentirani.

¹⁸ Navedeni su neki od akata koje koristimo u procesu revizije, zbog čega smo posvetili pažnju navedenom pitanju i nedostacima koje smo uočili

PREPORUKA 5

Potrebno je da Ministarstvo preispita važenje internih akata i uskladi ih na način koji nedvosmisleno upućuje na važeći akt (uključujući i njegove izmjene).

Interna revizija

Jedinica interne revizije Ministarstva, uspostavljena u skladu sa Zakonom o internoj reviziji institucija BiH¹⁹ i Odlukom o kriterijima za uspostavljanje jedinica interne revizije u institucijama BiH²⁰, nadležna je za obavljanje interne revizije u Ministarstvu. Izmjenom godišnjeg plana Jedinice interne revizije planirano je 13 revizija (šest redovnih i sedam naknadnih), koje su realizovane u toku godine.

Radno mjesto rukovodioca jedinice interne revizije upražnjeno je od maja 2021. godine, a navedene poslove je, po ovlaštenju ministra odbrane, obavljala osoba zaposlena na radnom mjestu stručnog savjetnika za internu reviziju uz svoje radne zadatke. Nisu nam prezentovani dokazi da je Ministarstvo, nakon pokušaja pribavljanja saglasnosti Vijeća ministara BiH u 2021. godini, preduzimalo nove aktivnosti u vezi sa popunjavanjem navedenog radnog mjesta.

PREPORUKA 6

Potrebno je da Ministarstvo preduzme aktivnosti na popunjavanju radnog mjesta rukovodioca Jedinice interne revizije.

7. BUDŽET MINISTARSTVA ZA 2022. GODINU

Zakonom o budžetu institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine za 2022. godinu, Ministarstvu su odobrena sredstva u ukupnom iznosu od 306.675.000 KM (tekući izdaci 303.915.000 KM, kapitalni grantovi 205.000 KM²¹ i kapitalni izdaci 2.555.000 KM). Budžetom je odobreno 10.011 zaposlenih, a na 31.12.2022. godine u Ministarstvu je bilo 9.048 zaposlenih osoba.

Ministarstvo je svoje aktivnosti do usvajanja budžeta za 2022. godinu finansiralo na osnovu odluka o privremenom finansiranju za prva dva tromjesečja.

Tokom godine izvršena su usklađivanja budžeta koja se odnose na sljedeće:

- neutrošena prenesena sredstva za višegodišnje kapitalne projekte u ukupnom iznosu od 9.574.905 KM,
- sredstva novčanih donacija u ukupnom iznosu od 1.864.229 KM (neutrošena sredstva novčanih donacija prenesena iz prethodnog perioda u iznosu od 892.244 KM i uplaćene donacije u 2022. godini u iznosu od 971.985 KM),
- odobrena sredstva iz tekuće rezerve u ukupnom iznosu od 4.557.500 KM,
- prihodi od prodaje stalnih sredstava u iznosu od 2.876.997 KM.

¹⁹ Službeni glasnik BiH, broj 27/08 i 32/12

²⁰ Službeni glasnik BiH, broj 59/19

²¹ U okviru višegodišnjeg projekta „Tranzicija i zbrinjavanje otpuštenog personala Ministarstva i Oružanih snaga BiH-Perspektiva“

Prema navedenom, Ministarstvo je u 2022. godini raspolagalo sredstvima u ukupnom iznosu od 325.548.631 KM, a ukupno je realizovano 309.727.510 KM.

Ministarstvo je izvršilo prestrukturisanje rashoda budžeta u ukupnom iznosu od 3.697.000 KM nakon odobrenja Ministarstva finansija i trezora BiH. Imajući u vidu opravdane potrebe za povećanjem sredstava na pojedinim pozicijama (npr. izdaci za energiju i komunalne usluge zbog rasta cijena energenata) i procjene prioriternih potreba koje su opredijelile Ministarstvo da podnese zahtjeve za prestrukturisanjem, napominjemo da su oba zahtjeva upućena u decembru 2022. godine²². Mada je broj prestrukturisanja manji u odnosu na prethodnu godinu, ponovo smo uočili da su sredstva na pojedinim pozicijama kroz prvo prestrukturisanje smanjena, a u drugom povećana (i obrnuto). Najveće (ukupno) povećanje sredstava odnosi se na poziciju izdataka za energiju i komunalne usluge, dok je povećanje sredstava za plaće i naknade obrazloženo potrebom isplate novčane nagrade zbog povećanog obima aktivnosti u 2022. godini i obavljanja poslova drugog radnog mjesta zbog nemogućnosti popunjavanja pojedinih upražnjenih radnih mjesta. Ministarstvo finansija i trezora BiH je u drugoj odluci o prestrukturisanju sugerisalo Ministarstvu da unaprijedi procedure planiranja i praćenja izvršenja, ali je odobrilo prestrukturisanje na način i u iznosima koji su traženi.

Činjenica da su sredstva za neto stimulacije (u okviru sintetičkog konta bruto plaća i naknada) prvobitno planirana u iznosu od 91.000 KM, a da su kroz odobreno prestrukturisanje i preraspodjelu u okviru sintetičkog konta bruto plaće i naknade povećana za 909.000 KM, ukazuje na potrebu unapređenja procesa planiranja.

8. FINANSIJSKI IZVJEŠTAJI

Ministarstvo je sačinilo Godišnji finansijski izvještaj za 2022. godinu i dostavilo ga nadležnim organima i institucijama u skladu sa važećim propisima i u utvrđenom roku.

U tekstualnom dijelu izvještaja opširnije su obrazložene pozicije realizovanih izdataka, dok su zabilješke uz pozicije bilansa stanja sačinjene prije izvršenih korekcija na pojedinim kontima glavne knjige i kao takve ne pružaju adekvatne informacije korisnicima finansijskih izvještaja. Krajnji saldo sredstava iz Obrasca 6-Pregled stalnih sredstava u obliku stvari i prava usaglašen je sa podacima iz glavne knjige, ali podaci u kolonama promjena nisu prikazani u skladu sa instrukcijom za sačinjavanje godišnjeg izvještaja²³ i ne odražavaju stvarne promjene na stalnim sredstvima²⁴.

PREPORUKA 7

Ministarstvo je dužno da godišnji izvještaj o izvršenju budžeta sačini u skladu sa propisima i instrukcijama, kako bi se osigurale sveobuhvatne informacije za korisnike finansijskih izvještaja Ministarstva.

²² Zahtjev za prvo prestrukturisanje upućen 09.12.2022. godine, a za drugo 27.12.2022. godine

²³ Instrukcija Ministarstva finansija i trezora BiH za sačinjavanje godišnjeg izvještaja o izvršenju budžeta budžetskih korisnika za period 01.01.-31.12.2022. godine (broj 05-16-2-134-123 od 04.01.2023. godine)

²⁴ Npr. naturalne donacije nisu prikazane u koloni „Nabavke“ nego u koloni „Prilagođavanje“, što nije u skladu sa pomenutom instrukcijom

8.1. Pregled rashoda i izdataka iz budžeta

U pregledu rashoda i izdataka po ekonomskim kategorijama-zbirno, u periodu od 1.1. do 31.12.2022. godine, ukupno ostvareni rashodi iskazani su u iznosu od 309.727.510 KM, što je za 15.821.121 KM manje u odnosu na ukupno raspoloživa sredstva za 2022. godinu.

Vrijednosno značajni rashodi iz budžeta odnose se na: bruto plaće (209.959.526 KM), naknade troškova zaposlenih (66.067.479 KM), putne troškove (2.656.370 KM), izdatke za energiju i komunalne usluge (8.991.539 KM), nabavku materijala i sitnog inventara (5.772.765 KM), izdatke za upotrebu vozila²⁵ (3.462.984 KM), izdatke za tekuće održavanje (2.434.332 KM²⁶), kapitalne izdatke (4.309.474 KM) i višegodišnja kapitalna ulaganja (1.272.137 KM).

Pregled rashoda i izdataka iz budžeta prikazan je u Tabeli I u prilogu Izvještaja.

U daljem tekstu navodimo nalaze revizije, stanje po procesima za koje su date preporuke u ranijem periodu, čija realizacija je u toku, kao i određena objelodanjivanja činjenica o značajnim rashodima realizovanim u 2022. godini.

8.1.1. Bruto plaće

Ukupno ostvarene bruto plaće i naknade iz plaća u 2022. godini iznose 209.959.526 KM ili 99,51% korigovanog budžeta²⁷. Neto plaće i naknade iznose 121.410.318 KM, a porezi i doprinosi 88.549.208 KM. Sredstva za obračun plaća i naknada u Ministarstvu su planirana za 10.011 zaposlenih, dok je prosječan broj zaposlenih tokom 2022. godine iznosio 9.053.²⁸ U obrazloženjima o realizaciji ove pozicije Ministarstvo je navelo da su povećanja na ovoj poziciji nastala zbog izmjene propisa (povećanje osnovice za obračun plaće u institucijama BiH koja je u primjeni od jula 2022. godine i povećanje koeficijenata za zaposlene sa koeficijentom manjim od 3,25, na osnovu izmjene zakonskih propisa²⁹ koji se primjenjuju od oktobra 2022. godine).

Raspoređivanje zaposlenih unutar platnih razreda:

U Ministarstvu je, na osnovu Metodologije za raspoređivanje zaposlenog unutar platnog razreda³⁰, u toku 2022. godine, 17 zaposlenih napredovalo unutar platnih razreda i to četiri osobe po osnovu ocjene rada, a 13 po osnovu sticanja višeg stepena stručnog zvanja. Raspoređivanje unutar platnog razreda na osnovu stručnog odnosno naučnog zvanja u Ministarstvu se vrši nakon što nadređeni rukovodilac zaposlenog koji se raspoređuje navodi da li je stečeno zvanje u direktnoj vezi sa opisom poslova radnog mjesta na koje je zaposleni raspoređen, kao i da li stečeno zvanje doprinosi većoj učinkovitosti, unapređenju i razvoju procesa rada na radnom mjestu. Kao dokaz o stečenom zvanju prihvatane su diplome i ranije stečene akademske titule.

²⁵ Obuhvataju izdatke za benzin i dizel (2.593.012 KM), autogume (115.600 KM), materijal i usluge za održavanja vozila (564.769 KM), i osiguranje vozila (189.603 KM), i u Tabeli I su iskazani na različitim sintetičkim kontima

²⁶ Sintetički konto „Izdaci za održavanje vozila“ iz Tabele I umanjeno za izdatke koji se odnose na troškove održavanja službenih vozila

²⁷ Sredstva odobrena Zakonom o budžetu, uvećana kroz prestrukturisanje

²⁸ Podatak o prosječnom broju zaposlenih objavljen je u zabilješkama uz finansijske izvještaje-strana 7, a u obrascu 4 u

Godišnjem izvještaju Ministarstva je prikazan prosječan broj od 9.249 zaposlenih koji je iskazan na osnovu radnih sati

²⁹ Zakon o izmjenama Zakona o plaćama i naknadama u institucijama BiH (Službeni glasnik BiH broj 59/22)

³⁰ Službeni glasnik BiH, broj 6/12 i 76/20

Po pitanju preporuke koju smo dali Ministarstvu u 2021. godini, a u vezi sa primjenom Metodologije, konstatovali smo da se Ministarstvo obratilo Ministarstvu finansija i trezora BiH sa upitom o priznavanju višeg stepena naučnog zvanja zaposlenog nakon pomjeranja na novo radno mjesto. Stav Ministarstva finansija i trezora BiH je da zaposleni po jednom osnovu napreduje u jedan viši unutrašnji platni razred i po tom osnovu više ne može napredovati. Ministarstvo smatra da ovakav stav Ministarstva finansija i trezora BiH nije ispravan, zbog čega su izostale dalje aktivnosti na preispitivanju opravdanosti priznavanja višeg stepena naučnog zvanja zaposlenog na drugom radnom mjestu na koje je raspoređen nakon internog konkursa u 2021. godini.

PREPORUKA 8

Ministarstvo je dužno da dosljedno primjenjuje odredbe Metodologije za raspoređivanje zaposlenog unutar platnog razreda, koje definišu da se po osnovu sticanja višeg stepena naučnog zvanja ne može napredovati više puta.

8.1.2. Putni troškovi

Izdaci za putne troškove sa 31.12.2022. godine su realizovani u iznosu od 2.656.370 KM. Odnose se na izdatke za putne troškove u zemlji (1.016.128 KM) i izdatke za putne troškove u inostranstvu (1.640.242 KM). Najznačajniji izdaci odnose se na troškove dnevnica u zemlji (1.002.543 KM), troškove prijevoza u inostranstvu javnim sredstvima (431.348 KM) i troškove dnevnica u inostranstvu (1.044.828 KM).

Pravo na naknadu za službeno putovanje zaposlenih u institucijama BiH uređeno je Odlukom o načinu i postupku ostvarivanja prava zaposlenih u institucijama BiH za naknadu za službeno putovanje³¹. U članu 11. stav (5) odluke propisano je da su zaposleni, uz nalog za službeno putovanje, dužni da prilože svu relevantnu raspoloživu dokumentaciju koja, između ostalog, treba da sadrži poziv za održavanje sastanka, poziv na obuku ili neku drugu korespondenciju koja upućuje na svrhu službenog puta.

U testiranim putnim nalogima smo ponovo konstatovali da se pozivna pisma prilikom pravdanja putnih naloga ne dostavljaju u Odsjek za materijalno-finansijske poslove koji vrši formalnu, suštinsku i računsku kontrolu dokumentacije i verifikuje njenu zakonsku ispravnost, nego se nalaze u organizacionim jedinicama koje pripremaju odluke o službenim putovanjima.

PREPORUKA 9

Potrebno je da Ministarstvo osigura da se pozivna pisma organizatora dostavljaju u Odsjek za materijalno-finansijsko poslovanje koji je odgovaran za kontrolu materijalno-finansijske dokumentacije prije isplate troškova.

8.1.3. Izdaci za upotrebu vozila

Izdaci za upotrebu službenih vozila sa 31.12.2022. godine iznose 3.462.984 KM, a odnose se na izdatke za benzin (2.275 KM), dizel (2.590.737 KM), materijal za popravku vozila (285.737

³¹ Odluke Vijeća ministara BiH (Službeni glasnik BiH broj 6/12, 42/12, 10/18, 75/18)

KM), usluge za održavanje vozila (268.525 KM), autogume (115.600 KM) i osiguranje vozila (189.603 KM) te usluge pranja vozila (10.507 KM).

Pravilnikom Vijeća ministara BiH o uslovima nabavke i načinu korištenja službenih vozila u institucijama Bosne i Hercegovine³², Ministarstvu je dato pravo na korištenje 22 vozila (4 vozila niže klase, 13 niže srednje klase, 4 srednje klase te jedno vozilo više srednje klase). Pravilnikom o broju, uslovima nabavke, načinu korištenja i određivanju osoba sa pravom korištenja službenih specijalizovanih službenih vozila u Ministarstvu odbrane i Oružanim snagama BiH³³ utvrđen je broj specijalizovanih vozila u Ministarstvu (motorna vozila, priključna vozila i oklopna borbena vozila). Ovim Pravilnikom odobreno je 3.461 vozilo, a sa 31.12.2022. godine raspolagali su sa 2.267 vozila.

Ministarstvo je zaključno sa 31.12.2022. godine raspolagalo sa 15 službenih vozila, od kojih je za četiri vozila utvrđeno pravo korištenja za službene potrebe kontinuirano tokom 24 sata dnevno u radne i neradne dane.

Korištenje službenih vozila u Ministarstvu i Oružanim snagama BiH je regulisano internim aktom Ministarstva³⁴ kojim je uređen broj vozila, uslovi nabavke i način korištenja službenih vozila i specijalizovanih vozila kao i prava, obaveze i postupanje zaposlenih i osoba koje upravljaju vozilima. Spomenutim internim aktom je odobreno korištenje određenog broja specijalizovanih službenih vozila za princip direktne podrške komandama i štabovima Oružanih snaga BiH, za aktivnosti generalnog inspektorata i za vojno-diplomatske misije, oficire za vezu i predstavništva.

Na osnovu podataka o korištenju vozila, koje nam je dostavilo Ministarstvo, uočili smo odstupanje u broju službenih specijalizovanih vozila koja su korištena tokom godine u odnosu na odobreni broj (npr. vojno-diplomatske misije), kao i da su službena specijalizovana vozila korištena za potrebe Odjela za opće i zajedničke poslove.

PREPORUKA 10

Ministarstvo treba da usaglasi broj službenih specijalizovanih vozila koja se koriste sa odredbama internog akta.

U Ministarstvu se vode evidencije o održavanju vozila kao i o prosječnoj potrošnji goriva po vozilima na osnovu podataka iz dostavljenih kolskih naloga. Nalozi za vozila (kolski nalozi) i radni listovi su u najvećem broju slučajeva popunjeni svim traženim podacima, ali smo konstatovali da postoji određeni broj naloga³⁵ u kojim se ne unosi stanje kilometar sata prilikom točenja goriva, vrijeme polaska i dolaska, potpis korisnika i osobe koja je odobrila upotrebu na dnevnoj osnovi, a što je propisano internim aktima Ministarstva o upotrebi vozila. Također, konstatovano je odstupanje za istu unesenu relaciju i do 100 km bez obrazloženja o eventualnim razlozima, te neusaglašenost evidencije o prisustvu na poslu i korištenja službenih vozila. Neuredne evidencije ne osiguravaju kvalitetne informacije o opravdanosti rashoda u vezi sa namjenskim korištenjem službenih automobila.

³² Službeni glasnik BiH, broj 26/14, 81/14, 78/15, 42/17, 53/17, 34/18, 5/19, 81/19, 54/20 i 80/20

³³ Pravilnik je 2015. godine donio ministar uz saglasnost Vijeća ministara BiH (saglasnost od 15.07.2015. godine)

³⁴ Pravilnik o broju, načinu korištenja i održavanju službenih vozila u Ministarstvu odbrane BiH iz 2020. godine

³⁵ Službena i službena specijalizovana vozila

U dostavljenim evidencijama Ministarstva za dva vozila je prikazana mala prijeđena kilometraža (službena vozila), kod tri nije evidentirana prijeđena kilometraža tj. korištenje (službena specijalizovana vozila), kod jednog službenog specijalizovanog vozila je navedeno da su dostavljeni podaci za devet mjeseci, a za jedno je navedeno da se ne koristi od 30.04.2022. godine. Navedeno ukazuje na potrebu analize upotrebe voznog parka Ministarstva u cilju moguće preraspodjele i racionalizacije.

PREPORUKA 11

Ministarstvo treba da osigura suštinsku kontrolu u procesu upotrebe vozila u cilju potvrde namenskog korištenja službenih vozila i transparentnog upravljanja javnim sredstvima.

Održavanje vozila

Prilikom realizacije ugovora koji su zaključeni na osnovu okvirnih sporazuma, pojedine stavke koje imaju veću ugovorenu jediničnu cijenu se nabavljaju u količinama koje su dosta veće od predviđenih tenderskom dokumentacijom i okvirnim sporazumima, nabavljaju se različite količine u odnosu na specifikaciju navedenu u obrascu za cijenu ponude koja je sastavni dio ponude (nabavka akumulatora) ili se vrši popravka vozila koja nisu predviđena konkretnim lotom, a za koji je izabrani dobavljač ovlašteni serviser. I pored činjenice da je realizacija okvirnog sporazuma (vrijednosno) u okviru ugovorenog iznosa, nije prihvatljivo da je realizacija količina iznad planirane tj. ugovorene, jer je ponuda zasnovana na planiranim (znatno manjim) količinama.

PREPORUKA 12

Neophodno je da Ministarstvo prilikom nabavke rezervnih dijelova za vozila osigura adekvatno praćenje realizacije okvirnih sporazuma/ugovora.

Također se vrše nabavke rezervnih dijelova i usluge za održavanje vozila koji nisu ugovoreni, a da se pritom ne vrši provjera tržišnih cijena na način koji je ugovoren. Neispitivanje tržišta može imati za posljedicu plaćanje nepovoljnije cijene rezervnih dijelova u odnosu na aktuelnu tržišnu cijenu.

PREPORUKA 13

Potrebno je da Ministarstvo vrši ispitivanje tržišta, u cilju dobijanja najpovoljnije cijene rezervnih dijelova, kako je i predviđeno zaključenim ugovorom.

8.1.4. Kapitalni izdaci

Odobreni budžet za kapitalne izdatke Ministarstva iznosio je 2.555.000 KM, a nakon umanjjenja kroz prestrukturisanje (564.000 KM) i povećanje za prihode od prodaje imovine (2.876.997 KM) korigovani budžet je iznosio 4.867.997 KM.³⁶

³⁶ Podaci se odnose na neposrednu potrošnju i ne obuhvataju sredstva za kapitalne izdatke osigurana kroz novčane donacije, za šta su planirana sredstva za kapitalne izdatke u iznosu od 966.473 KM, a realizovana u iznosu od 581.143 KM

Ukupna realizacija kapitalnih izdataka sa 31.12.2022. godine je iznosila 4.309.474 KM i odnosi se na nabavku opreme (4.239.107 KM), nabavku sredstava u obliku prava (6.962 KM) i rekonstrukciju i investiciono održavanje (63.405 KM).

U okviru odobrenog iznosa za kapitalne izdatke izvršena je izmjena namjenske strukture kapitalnih izdataka kojom su neke od planiranih analitičkih ekonomskih kategorija značajnije povećane u odnosu na planirani budžet. Za nabavku vozila je ukupan korigovani budžet iznosio 4.414.113 KM, od čega je realizovan iznos od 3.886.518 KM.³⁷ Realizovani izdaci su evidentirani na osnovu faktura koje su ispostavili dobavljači sa kojima su u ranijem periodu zaključeni okvirni sporazumi za nabavku vozila u okviru višegodišnjeg kapitalnog projekta. Mada su sredstva u okviru kapitalnih izdataka prikazana u realizaciji redovnog budžeta, napominjemo da su realizovana na osnovu okvirnih sporazuma koji su zaključeni prije nego što su osigurana sredstva od prodaje koja su najvećim dijelom iskorištena za realizaciju kapitalnih izdataka.

U izvještaju o izvršenju budžeta su navedene osnovne informacije o realizaciji kapitalnih izdataka, ali nisu navedene informacije da su nabavljena sredstva obuhvaćena planom nabavke u okviru višegodišnjih kapitalnih ulaganja i realizovana prema ugovorima zaključenim u 2022. godini na osnovu okvirnih sporazuma koji su zaključeni prethodnih godina za nabavke u okviru višegodišnjih kapitalnih izdataka.

8.1.5. Višegodišnja kapitalna ulaganja

Ministarstvo je u 2022. godini imalo 9.779.904 KM raspoloživih sredstava za četiri višegodišnja kapitalna projekta.

U narednoj tabeli dat je pregled raspoloživih i realizovanih višegodišnjih kapitalnih projekata:

Tabela 3. Pregled raspoloživih i realizovanih višegodišnjih kapitalnih projekata

Naziv višegodišnjeg projekta	Prijenos sredstava iz 2021. godine	Budžet za 2022. godinu	Ukupno raspoloživa sredstva u 2022. godini	Realizovana sredstva u 2022. godini	Procenat izvršenja sredstava
Remont helikoptera	7.480.000	0	7.480.000	0	0
Osiguranje i unapređenje operativnosti motornih vozila OS	1.211.323	0	1.211.323	1.185.304	98
Tranzicija i zbrinjavanje otpuštenog personala MO i OS-Perspektiva	883.581	205.000	1.088.581	86.834	8
Nabavka helikoptera	0	0	0	0	0
UKUPNO	9.574.904	205.000	9.779.904	1.272.138	13

Iz prezentovanih podataka je vidljivo da je veoma nizak stepen realizacije sredstava namijenjenih za višegodišnje projekte, jer nije bilo realizacije u okviru projekta remonta helikoptera i veoma nizak stepen realizacije na projektu tranzicije i zbrinjavanja otpuštenog personala Ministarstva i Oružanih snaga.

³⁷ Podaci iz obrasca 6/1 iz seta godišnjeg finansijskog izvještaja (ukupan iznos odobrenog i realizovanog budžeta vozila, umanjen za odobrena i realizovana sredstva višegodišnjeg kapitalnog projekta za nabavku vozila)

Također smo konstatovali da su se rokovi za realizaciju projekata u proteklom periodu produžavali te da sredstva koja su odobrena prije više godina nisu više dovoljna za realizaciju konkretnog projekta.

Projekat „Remont helikoptera“ odobren je za remont četiri helikoptera u periodu 2013-2014. godine, a naknadnim izmjenama i dopunama odluka smanjen je broj helikoptera na dva i period realizacije produžen do 2021. godine.³⁸

Ministarstvo je u 2022. godini dostavilo Vijeću ministara BiH prijedlog odluke za novo produženje roka realizacije projekta, koji nije razmatran, nakon čega je upućen prijedlog odluke o stavljanju van snage Odluke o višegodišnjem projektu remonta helikoptera za period 2013-2014. godine. Navedeni prijedlog odluke do okončanja završne revizije nije bio usvojen.

Projekat „Osiguranje i unapređenje operativnosti motornih vozila OS BiH“ odobren je za period od 2016-2018. godine u iznosu od 21.211.000 KM³⁹ te je predviđena nabavka 201 motornog vozila (navedeni projekat je podijeljen na 19 lotova za nabavku putničkih vozila, terenskih vozila, minibusova, autobusa, vatrogasnih, sanitetskih i dr. vozila). Odlukama Vijeća ministara BiH produžen je rok za realizaciju projekta do kraja 2022. godine. Prema informacijama Ministarstva, u okviru projekta su do kraja 2022. godine nabavljena 193 motorna vozila te se od Vijeća ministara namjerava tražiti produženje roka za realizaciju projekta.

U budžetu za 2022. godinu nisu odobrena nova sredstva za realizaciju projekta, pa je realizacija izdataka izvršena u okviru raspoloživih sredstava koja su prenesena iz prethodne godine. Realizovani su izdaci u skladu sa odobrenom namjenskom strukturom za realizaciju projekta. Također smo konstatovali da je jedan dobavljač, sa kojim je zaključen okvirni sporazum u prethodnom periodu, odustao od realizacije okvirnog sporazuma.

Imajući u vidu činjenicu da je nabavka određenog broja vozila planirana u okviru višegodišnjeg projekta, a ista je realizovana u okviru kapitalnih izdataka iz redovnog budžeta, bilo bi ispravno da se isto na adekvatan način obuhvati eventualnim novim zahtjevom koje Ministarstvo planira uputiti Vijeću ministara BiH.

Po pitanju realizacije višegodišnjih kapitalnih izdataka Ministarstvu smo u ranijem periodu dali preporuku (preporuka br. 3/2020 u Tabeli 1) te smo shodno navedenom ocijenili da je Ministarstvo u 2022. godini preduzimalo aktivnosti na realizaciji date preporuke, što će biti predmetom daljeg praćenja do konačne realizacije.

8.2. Pregled prihoda i primitaka

U budžetu za 2022. godinu planirani su ukupni prihodi u iznosu od 66.000 KM (iz donacije), a ostvareni su prihodi u iznosu od 4.231.987 KM.

Značajni prihodi odnose se na: prihode od akciza na lož ulje (253.182 KM), prihode od naplate garancija (83.915 KM), prihode od donacija (971.984 KM) i prihode od prodaje stalnih sredstava (2.913.600 KM).

³⁸ Odluke Vijeća ministara BiH o višegodišnjem projektu remonta helikoptera za period 2013-2014. godina (Službeni glasnik BiH, broj 103/13) i izmjene i dopune navedene Odluke (Službeni glasnik BiH, broj 52/15, 6/16, 2/18 6/21)

³⁹ Odluka Vijeća ministara BiH o višegodišnjem kapitalnom projektu Osiguranja i unapređenja operativnosti motornih vozila Oružanih snaga BiH (Službeni glasnik broj 5/16 od 26.01.2016. godine)

Iz prihoda od prodaje stalnih sredstava je, u skladu sa propisima⁴⁰ i na osnovu saglasnosti Ministarstva finansija i trezora BiH, izvršeno povećanje budžeta Ministarstva za iznos od 2.876.977 KM na poziciji kapitalnih izdataka.

Pregled prihoda i primitaka prikazan je u Tabeli III u prilogu Izvještaja.

8.3. Bilans stanja

U bilansu stanja na 31.12.2022. godine iskazana su ukupna sredstva u iznosu od 151.116.059 KM. Ukupne obaveze sa izvorima sredstava iskazane su u iznosu od 189.263.487 KM.

Značajne stavke bilansa stanja odnose se na kratkoročna potraživanja (1.334.667 KM), neotpisanu vrijednost stalnih sredstava (149.568.990 KM), obaveze prema dobavljačima (7.161.354 KM), obaveze prema zaposlenima (31.709.847 KM) i kratkoročna razgraničenja (806.411 KM).

Bilans stanja prikazan je u Tabeli II u prilogu Izvještaja.

8.3.1. Sredstva

Stalna sredstva iskazana u poslovnim knjigama Ministarstva odnose se na evidentirana ulaganja u objekte i opremu koja su realizovana prethodnih i tekuće godine (iz budžeta i donatorskih sredstava), kao i dio imovine koju je Ministarstvo preuzelo na osnovu Sporazuma o osnovnim principima za rješavanje pitanja nepokretne i pokretne imovine koja će i dalje koristiti za potrebe odbrane⁴¹, za koju je izvršena procjena prethodnih godina (pokretna perspektivna imovina).

U okviru stalnih sredstava nije iskazana imovina definisana kao nepokretna perspektivna imovina koju Ministarstvo koristi i ulaže sredstva u njeno održavanje. Navedena imovina se fizički popisuje prilikom redovnog godišnjeg popisa, sa podacima o veličini, spratnosti, lokaciji, namjeni i korisniku svakog objekta, bez podataka o vrijednosti.

U okviru pozicije stalnih sredstava nije iskazana nepokretna perspektivna imovina jer još uvijek nije izvršena procjena.

Za računovodstveno evidentiranje nekretnina relevantan je Pravilnik o računovodstvu s računovodstvenim politikama korisnika budžeta institucija BiH⁴², prema kome je definisano da imovinu predstavljaju resursi koje kontroliše budžet odnosno budžetski korisnici kao rezultat prošlih događaja i od kojih se očekuju buduće koristi u obavljanju djelatnosti.

Posljedice neevidentiranja perspektivne imovine ogledaju se u potcijenjenosti stalnih sredstava u bilansu stanja Ministarstva za nepoznat iznos.

⁴⁰ Član 8. Zakona o budžetu institucija BiH i međunarodnih obaveza BiH za 2022. godinu

⁴¹ Sporazum broj 01-03-1657/07 od 12.07.2007. godine

⁴² Za priznavanje imovine je, pored odredbi pomenutog Pravilnika, relevantan i Međunarodni računovodstveni standard 16- Nekretnine, postrojenja i oprema, što proizlazi iz odredbi člana 3. Pravilnika o računovodstvu

Stav Ministarstva da su neophodna značajna sredstva i angažovanje vještaka kako bi se izvršila procjena nepokretne perspektivne imovine ne možemo prihvatiti kao adekvatan argument i razlog zbog kog nije izvršeno evidentiranje imovine. Smatramo da, pored mogućeg angažovanja osoba izvan Ministarstva, postoje i unutrašnji resursi koji se mogu iskoristiti za utvrđivanje knjigovodstvene vrijednosti objekata. Napominjemo da je Ministarstvo u prethodnom periodu procijenilo značajan broj stavki preuzete pokretne imovine korištenjem unutrašnjih resursa i za tu procjenu nije bilo neophodno angažovanje dodatnih sredstava i stručnjaka van Ministarstva.

PREPORUKA 14

Ministarstvo treba da preduzme sve potrebne aktivnosti kako bi se u konačnici omogućilo ispravno iskazivanje stanja stalnih sredstava u skladu sa računovodstvenim propisima.

U okviru stalnih sredstava se i dalje iskazuju **sredstva u pripremi** koja su sa 31.12.2022. godine iskazana u iznosu od 28.378.346 KM koji se najvećim dijelom odnose na pripremu i izgradnju zgrada (16.355.715 KM) i opremu u pripremi (12.015.115 KM). Kako se radi o investicionim ulaganjima na vojnim objektima koji nisu uknjiženi u poslovne knjige Ministarstva, iznos se godinama prenosi i povećava za nova ulaganja u toku budžetske godine. S obzirom na to da je nesporno da su ulaganja izvršena u objekte Ministarstva i da su radovi izvršeni i okončani, smatramo da nije ispravno i dalje ista voditi kao sredstva u procesu nabavke za koja se ne vrši otpis.

Osim toga, u okviru ove ekonomske kategorije pogrešno su knjiženi izdaci koji se odnose na opremu u pripremi jer se radi o adaptaciji objekata i ne pripadaju analitičkom kontu na kome su evidentirani u poslovnim knjigama.

PREPORUKA 15

Potrebno je da Ministarstvo preknjiži ulaganja evidentirana na sredstvima u pripremi na odgovarajuća konta sredstava u upotrebi i objekte na kojima su izvršena ulaganja.

Kratkoročna potraživanja iskazana su u iznosu od 1.334.667 KM i odnose se na potraživanja od pravnih osoba (790.702 KM) i ostala potraživanja (543.965 KM).

Potraživanja od pravnih osoba:

Potraživanja za isporučenu robu i usluge (673.004 KM) datiraju iz prethodnog perioda nastala na osnovu usluga davanja u zakup prostora za postavljanje samouslužnih aparata. Na osnovu tužbe Ministarstva donesena je prvostepena presuda Suda BiH kojom se tuženi obavezuje da na ime duga isplati iznos od 536.144 KM sa zateznom kamatom počev od 01.03.2020. godine kao dana raskida ugovora.

Dio potraživanja za date avanse odnosi se na iznos od 99.524 KM uplaćen Tehničkom remontnom zavodu Hadžići još 2010. godine, a koji do sada nije opravdan. Dostavljene su nam informacije da je u oktobru 2022. godine zakazano ročište radi rješavanja spora po pitanju naplate spornog potraživanja.

Nefakturisana potraživanja: Potraživanja po osnovu izdavanja resursa Stacionarnih komunikacijskih čvorišta (SKČ) nisu fakturisana u prethodnom periodu niti su iskazana u poslovnim knjigama Ministarstva. Prema internim evidencijama Ministarstva, ova potraživanja iznose oko 10.000.000 KM.

Aktivnosti Ministarstva pokrenute u 2022. godini za naplatu (nefakturisanih) potraživanja po osnovu izdavanja resursa Stacionarnih komunikacijskih čvorišta nisu rezultovale značajnijim rezultatima, zbog čega su potraživanja po ovom osnovu još uvijek značajna i iznose oko 10 miliona KM.

Ministarstvo je imalo obavezu da, prema Pravilniku o izdavanju resursa Stacionarnih komunikacijskih čvorišta (SKČ) i Odluci o utvrđivanju cjenovnika izdavanja u zakup resursa Stacionarnih komunikacijskih

čvorišta⁴³, zaključi ugovore o korištenju, odnosno zakupu SKČ-resursa kojima se regulišu i utvrđuju prava i obaveze ugovornih strana. Radi se o pet zaključenih ugovora o izdavanju i zakupu resursa stacioniranih komunikacijskih čvorišta koji su potpisani 2015. godine. Pored toga, resurse stacionarnih komunikacijskih čvorova u značajnoj mjeri koristili su i drugi korisnici koji nisu potpisali ugovor s Ministarstvom (telekom operateri, elektroprivredna preduzeća, radiostanice, televizijske kuće i dr.).

U 2022. godini Ministarstvo je preduzelo aktivnosti s ciljem naplate korištenja stacionarnih komunikacijskih čvorišta od eksternih korisnika koji imaju obavezu plaćanja zakupa korištenja SKČ resursa, a koji su bili korisnici istih u trenutku donošenja Pravilnika. Budžetskim korisnicima navedeni resursi se daju bez naknade, ali uz snošenje troškova korištenja i održavanja resursa.

Prema pomoćnim evidencijama Ministarstva, za 11 korisnika je podnesen zahtjev za pokretanje tužbe za naplatu, od pet korisnika koji su potpisali ugovore o zakupu tri korisnika su otpočela sa plaćanjem dugovanja na osnovu zakupa, za jednog korisnika se očekuje potpisivanje sporazuma za izmirenje duga, a jedan korisnik je raskinuo ugovor. Za osam korisnika koji nisu podnijeli zahtjev za dalje korištenje uručen je otkaz dok za tri korisnika nije definisan status (prema informacijama ti subjekti više ne postoje).

Zbog neaktivnog i neblagovremenog postupanja Ministarstva potraživanja nisu iskazana u poslovnim knjigama, postoji visok rizik u pogledu izvjesnosti naplate potraživanja, a nije pokrenuto ni pitanje odgovornosti za propuste vezane za naplatu potraživanja i moguće nanošenje štete za budžet institucija BiH. Smatramo da pokrenutim aktivnostima Ministarstva još uvijek nije postignut krajnji efekat u pogledu naplate i evidentiranja potraživanja.

PREPORUKA 16

Ministarstvo je dužno da dosljedno primjenjuje odredbe Pravilnika Vijeća ministara BiH o izdavanju resursa Stacionarnih komunikacijskih čvorišta te preduzima blagovremene i adekvatne aktivnosti na naplati potraživanja.

Ostala potraživanja: iskazana u iznosu od 543.965 KM, odnose se na potraživanja po raznim osnovama, a značajnija se odnose na akontacije za službeni put (17.801 KM), potraživanja od radnika za manjkove (8.853 KM), potraživanja od vojno-diplomatskih predstavništava u

⁴³ Odluka Vijeća ministara BiH od 23.10.2014. godine

inostranstvu (120.230 KM), potraživanja za refundaciju naknade bolovanja (46.637 KM) i prijelazni račun potraživanja (347.703 KM).

Mišljenja smo da ostala potraživanja nisu realno iskazana u poslovnim knjigama jer nisu evidentirana potraživanja od radnika za manjkove utvrđene u 2022. godini, a saldo na prijelaznom računu potraživanja ne odgovara popisanom:

- *Potraživanja od radnika za manjkove* evidentirana su u poslovnim knjigama Ministarstva u iznosu od 8.853 KM. Na potraživanjima od radnika nije evidentiran manjak materijalnih sredstava u iznosu od 158.512 KM koji je utvrđen prilikom provedenog vanrednog popisa u Ministarstvu i za šta se tereti zaposleni i nn osobe. Ministarstvo nije postupilo u skladu sa odredbama Pravilnika o računovodstvu s računovodstvenim politikama i procedurama za korisnike budžeta institucija BiH⁴⁴ kojim je predviđen način evidentiranja manjka od odgovorne osobe.
- *Potraživanja od vojno-diplomatskih predstavništava u inostranstvu* se odnose na akontacije indirektnih troškova koji se uplaćuju nakon stupanja na dužnost u odbrambeno-diplomatskom predstavljanju u misijama, vojno-diplomatskim i vojnim predstavništvima BiH. Pojedina potraživanja su nastala u periodu od prije deset i više godina (iznos od 37.905 KM) jer nije izvršen povrat sredstava po završetku vojno-diplomatskog mandata. U skladu sa računovodstvenim principima, navedeni iznos je trebalo evidentirati kao sumnjiva i sporna potraživanja do okončanja postupka naplate.
- *Saldo na prijelaznom računu potraživanja* prikazan je u glavnoj knjizi u iznosu od 347.703 KM. Ministarstvo je u februaru i martu 2023. godine izvršilo korekcije knjiženja na ovom kontu te je prilikom sačinjavanja specifikacije za knjiženje konstatovalo da su određene ispravke neophodne jer u prethodnom periodu nije vršeno adekvatno evidentiranje potraživanja. U istom dokumentu Ministarstva navedeno je da stanje potraživanja na navedenom kontu, nakon korekcija, treba da iznosi 291.807 KM. Iz navedenog je vidljivo da se iznos salda u glavnoj knjizi razlikuje od iznosa za koji je navedeno da bi trebao biti iskazan kao saldo, a tokom revizije nije nam prezentovana dokumentacija kojom se potvrđuje eventualna opravdanost knjiženja koja je dovela do navedene razlike.

Osim činjenice da se Ministarstvo prilikom iskazivanja potraživanja nije rukovalo osnovnim računovodstvenim principima⁴⁵, ukazujemo i na to da nisu preduzimane adekvatne i blagovremene aktivnosti na naplati potraživanja. Neprihvatljiva je praksa da se za nesporna potraživanja ne pokreće postupak naplate, a nakon proteka određenog broja godina od Ministarstva finansija i trezora BiH traži saglasnost za njihovo isknjiženje. Naime, Ministarstvo nam nije prezentovalo dokumentaciju o radnjama koje je eventualno preduzimalo u prethodnom periodu u cilju naplate potraživanja od vojno-diplomatskih potraživanja i naknada po osnovu sporazuma za školovanje, a u martu 2023. godine uputilo je dopis Ministarstvu finansija i trezora BiH za isknjižavanje ovih potraživanja.

⁴⁴ Pravilnik o računovodstvu s računovodstvenim politikama i procedurama za korisnike budžeta institucija BiH, broj 01-08-02-2-1515-1/15 od 04.02.2015. godine

⁴⁵ Principi tačnosti, istinitosti, pouzdanosti, ažurnosti i sveobuhvatnosti (propisani članom 3. Pravilnikom o računovodstvu s računovodstvenim politikama i procedurama za korisnike budžeta institucija BiH)

PREPORUKA 17**Ministarstvo je dužno da uspostavi efikasan sistem evidentiranja i naplate potraživanja.****8.3.2. Nenovčane donacije**

Ministarstvo je po osnovu nenovčanih donacija izvršilo povećanje stalnih sredstava i to opreme (1.467.362 KM)⁴⁶ i opreme u pripremi (3.642.353 KM) - ulaganja u objekte.

Ulaganje u objekte putem naturalnih donacija prikazano je u obrascu 6. finansijskog izvještaja u koloni „Prilagođavanja“⁴⁷, a ne u koloni 4. kao povećanje vrijednosti sredstava kroz naturalne donacije, kao što je prikazana oprema, što znači da nije primijenjen jednoobrazan način izvještavanja.

Nadalje, popisom stalnih sredstava za 2022. godinu su obuhvaćena i sredstva primljena putem donacija u naturalnom obliku koja nisu bila evidentirana u poslovnim knjigama Ministarstva, te je stoga sačinjen „Pregled tuđih sredstava na korištenju u Ministarstvu“.

Naime, i u prethodnom periodu je konstatovano da Ministarstvo nije uspostavilo efikasan sistem prijema i ažurnog evidentiranja naturalnih donacija po zaključenim sporazumima o donacijama zbog problematike kompletiranja dokumentacije, klasifikacije doniranih sredstava i utvrđivanja cijena i sl.

PREPORUKA 18**Ministarstvo je dužno da osigura efikasan način prijema i evidentiranja naturalnih donacija te, u saradnji sa osobama uključenim u ovaj proces, pravovremeno preduzima potrebne aktivnosti kako ne bi dolazilo do zastoja u evidentiranju sredstava iz donacija.****8.3.3. Obaveze**

Obaveze prema dobavljačima evidentirane su u poslovnim knjigama Ministarstva u iznosu od 7.161.354 KM. Ministarstvo je u toku godine usaglašavalo izvode otvorenih stavki koje su im dostavljali dobavljači, ali nam nije prezentovana dokumentacija da je izvršeno sravnjenje spornih obaveza iz prethodnih godina. Popis obaveza prema dobavljačima nije izvršen na propisani način, a za sve upućene konfirmacije (zahtjevi za potvrdom stanja kod dobavljača) nismo dobili povratne informacije, zbog čega smatramo da ranije data preporuka nije realizovana.

⁴⁶ Donirana oprema 1.300.168 KM i plaćeni PDV 167.194 KM

⁴⁷ Prema članu 23. Pravilnika o finansijskom izvještavanju institucija BiH Obrazac 6. - Pregled stalnih sredstava u obliku stvari i prava sa stanjem 31.12. tekuće godine predstavlja pregled transakcija na kontima stalnih sredstava tokom godine (promet, početna i završna salda preuzimaju se iz knjigovodstva - stanje analitičkih i sintetičkih konta). Obrazac 6. sadrži osam kolona (u kolonu 4. se unosi iznos povećanja stalnih sredstava putem nabavke ili donacije stalnih sredstava u toku godine, a u kolonu 6. ostala prilagođavanja, iskazuju se preknjižavanja između grupe konta, npr. preknjižavanja iz konta „Sredstva u pripremi“, a povećanjem pozicije „Oprema“ i sl.).

PREPORUKA 19

Ministarstvo je dužno da izvrši proces usaglašavanja stanja obaveza prema dobavljačima te utvrdi da li, i u kojem tačno iznosu, iste predstavljaju obaveze Ministarstva.

8.3.4. Popis sredstava i obaveza

Rukovodstvo Ministarstva usvojilo je, u februaru 2023. godine, Izvještaj Centralne popisne komisije o rezultatima popisa. U martu 2023. godine Centralna popisna komisija je sačinila dopunu Izvještaja u dijelu koji se odnosio na popis potraživanja, nakon što je godišnji izvještaj dostavljen Ministarstvu finansija i trezora BiH.⁴⁸

Pravilnikom o računovodstvu sa računovodstvenim politikama i procedurama za korisnike budžeta institucija BiH propisan je način obavljanja popisa, obaveze u vezi sa usklađivanjem pomoćnih evidencija sa odgovarajućim kontima glavne knjige i blagovremeno osiguranje knjigovodstvenih podataka kako bi se popisom osigurala informacije koje će i kvantitativno i kvalitativno odraziti stvarno stanje imovine, potraživanja i obaveza. Na osnovu izvještaja komisija konstatovali smo da popis u Ministarstvu nije okončan u potpunosti na propisani način:

- Pored činjenice da je izvršen popis **stalnih sredstava** i da su konstatovane minimalne razlike, nisu završene ostale radnje kojim bi se potvrdilo da knjigovodstveno stanje odgovara stanju na popisu. Ministarstvo je izvršilo naturalni popis stalnih sredstava, ali u izvještaju o popisu stalnih sredstava nisu navedeni finansijski pokazatelji po kontima na kojima se u knjigovodstvu vode stalna sredstva, te se stoga ne može uporediti stvarno stanje utvrđeno popisom sa stanjem iskazanim u knjigovodstvenim evidencijama. Naime, uvidom u finansijski izvještaj i obrazac „Obračun inventure“⁴⁹ uočeno je da nije iskazana ista ukupna vrijednost stalnih sredstava, a što nije na odgovarajući način obrazloženo u Izvještaju o popisu niti u zabilješkama uz finansijske izvještaje.
- Obavljenim popisom nisu obuhvaćena sva sredstva u pripremi koja su iskazana u glavnoj knjizi Ministarstva, jer dio navedenih sredstava nije evidentiran u modulu stalnih sredstava iz kog se osiguravaju popisne liste.

PREPORUKA 20

Ministarstvo je dužno da osigura sveobuhvatne podatke o stalnim sredstvima kako bi proces popisa bio svrsishodan, odnosno kako bi bilo moguće uporediti stvarno stanje utvrđeno popisom sa stanjem iskazanim u knjigovodstvenim evidencijama.

- Ministarstvo je izvršilo **popis potraživanja**, ali smo konstatovali da kod potraživanja postoje razlike u izvještajima komisija (ostala potraživanja) jer su knjiženja vršena nakon obavljenog popisa. Također, u izvještajima komisija nije naveden podatak da postoje potraživanja koja nisu evidentirana u poslovnim knjigama Ministarstva.
- Komisija za **popis obaveza** je u izvještaju navela samo zbirni podatak o obavezama prema radnicima (iznos preuzet iz glavne knjige), bez tekstualnog obrazloženja

⁴⁸ Određene dopune su vršene i u maju 2023. godine

⁴⁹ Obrazac kreiran iz modula stalnih sredstava

iskazanog salda. Kod popisa obaveza prema dobavljačima navedeno je da zbog kratkih rokova za završetak popisa komisija nije vršila uvid u analitiku te nije mogla kvalitetno da sagleda stanje, uzroke i posljedice obaveza koje se prenose iz prethodnih godina.

PREPORUKA 21

Ministarstvo je dužno da popis potraživanja i obaveza provede u skladu sa važećim propisima, utvrđivanjem stvarnih potraživanja i obaveza te eventualnih odstupanja u odnosu na knjigovodstveno stanje u trenutku popisa.

Popis zaliha:

Ministarstvo je izvršilo popis zaliha na osnovu kojeg su utvrđene minimalne razlike između stvarnog stanja i stanja iskazanog u knjigovodstvu. Međutim, u zabilješkama uz finansijske izvještaje Ministarstvo je navelo da su u glavnoj knjizi iskazana netačna salda na određenim pozicijama zaliha i sitnog inventara (dugovna strana grupe 21 je veća od potražne, dakle, od njene ukupne pripadajuće ispravke, unutar analitičkog konta 211121 – uredski materijal evidentiran je potražni saldo i sl.)⁵⁰ što implicira da na pojedinim stavkama (artiklima) šema knjiženja nije odgovarajuća.

Također, kroz popis zaliha nisu osigurani finansijski pokazatelji na osnovu kojih bi se mogla potvrditi stanja iskazana u glavnoj knjizi Ministarstva. Važno je napomenuti da se duži niz godina provode aktivnosti vezane za uspostavu ISFU modela zaliha koji između ostalog treba da osigura podatke koji su osnova za efikasno upravljanje zalihama Ministarstva.

Prema članu 57. i 58. Pravilnika o računovodstvu sa računovodstvenim politikama i procedurama za korisnike budžeta institucija BiH, u klasi 2 - Zalihe, evidentiraju se zalihe materijala i robe s pripadajućom razlikom u cijeni i ukalkulisanim porezom na robu, kao i sitni inventar na zalihi i u upotrebi samo u cilju kontrole nad njihovom upotrebom, s obzirom na to da se nabavka ovih vrijednosti stavlja neposredno na rashode.

Mada stanje zaliha ne utiče na iskazivanje pozicija u obrascu Bilans stanja (istovremeno sa evidentiranjem zaliha vrši se i njihova ispravka), značajni iznosi zaliha⁵¹ iskazani u glavnoj knjizi ukazuju na potrebu veće posvećenosti evidentiranju i upravljanju zalihama, kao i popisnim aktivnostima istih.⁵²

9. ZAPOSŁJAVANJE I STATUS ZAPOSLENIH (ANGAŽOVANIH) OSOBA

Ministarstvo je na 31.12.2022. godine imalo 9.048 zaposlenih, od čega je 5.166 zaposleno na neodređeno vrijeme, a 3.882 na određeno vrijeme⁵³. Ovim brojem obuhvaćeni su zaposleni u Ministarstvu, profesionalna vojna lica i civilna lica na službi u Oružanim snagama BiH. U

⁵⁰ Nabavka materijala i inventara evidentira se u klasi 2 tako što se tereti konto zaliha (211100 odnosno 221100 u korist konta ispravka 211900 odnosno 221900), a trošenje materijala knjiži se odobravanjem zaliha (211100 odnosno 221100 na teret konta ispravka 211900 odnosno 221900) - stav 2. člana 58. Pravilnika o računovodstvu s računovodstvenim politikama i procedurama za korisnike budžeta institucija Bosne i Hercegovine,

⁵¹ Prema bilješkama uz finansijske izvještaje na kontima grupe 21-zalihe materijala i robe u izvještajnom periodu je ostvaren promet u iznosu od 123.741.805 KM, a na kontima grupe 22-zalihe sitnog inventara u iznosu od 31.527.602 KM.

⁵² Prema bilješkama uz finansijske izvještaje na kontima grupe 21-zalihe materijala i robe u izvještajnom periodu je ostvaren promet u iznosu od 123.741.805 KM, a na kontima grupe 22-zalihe sitnog inventara u iznosu od 31.527.602 KM.

⁵³ Podaci iz Obrascu 4.1. finansijskih izvještaja za 2022. godinu

pregledu dinamike zapošljavanja objavljen je podatak da je u toku godine ostvaren priliv od 613 i odliv od 1.155 zaposlenih (uključujući interne premještaje i unapređenja).

Neplaćeno odsustvo koristi 13 osoba, dok su dvije osobe suspendovane rješenjem ministra, zbog presuda nadležnih sudova.

10. JAVNE NABAVKE

Ministarstvo je donijelo Plan javnih nabavki za 2022. godinu, kako je propisano Zakonom o javnim nabavkama⁵⁴.

Prema prezentovanim podacima⁵⁵, Ministarstvo je u 2022. godini provelo 42 postupka javnih nabavki. Od navedenog broja, Ministarstvo je provelo 19 otvorenih postupaka u vrijednosti od 3.230.261 KM⁵⁶, devet konkurentskih postupaka u vrijednosti od 106.059 KM, jedan ograničeni postupak u vrijednosti od 66.303 KM, sedam pregovaračkih postupaka (od kojih pet bez objave obavještenja u vrijednosti od 74.430 KM i dva sa objavom obavještenja u vrijednosti od 377.350 KM), tri postupka uz primjenu izuzeća u vrijednosti od 40.683 KM i tri postupka u skladu sa Aneksom II u vrijednosti od 195.745 KM. Ministarstvo je putem direktnih sporazuma izvršilo nabavke u vrijednosti od 667.335 KM.

Nakon prethodno provedenih postupaka, ukupna vrijednost zaključenih ugovora iznosila je 4.758.166 KM (4.327.255 KM iz tekućih izdataka i 430.911 KM iz kapitalnih izdataka).

Nadalje, po osnovu zaključenih okvirnih sporazuma u tekućoj godini su ugovorene nabavke u ukupnom iznosu od 12.574.589 KM (9.284.099 KM iz tekućih izdataka i 3.290.490 KM iz kapitalnih izdataka).

- Utvrđene slabosti u procesu javnih nabavki

U izvještaju za 2020. godinu identifikovane su određene slabosti sistema internih kontrola koje su imale za posljedicu predugo trajanje procedura. U prethodnoj godini su konstatovana unapređenja, ali smo u tekućoj godini ponovo uočili da se nedovoljno pažljivo vrši evaluacija ponuda i neadekvatno vrši procjena vrijednosti nabavke, što ima za posljedicu produžavanje procedura javnih nabavki.

Kao primjer navodimo nabavku proizvoda od voća i kuhinjske soli (planirana vrijednost nabavke je 143.590 KM za godišnji ugovor) u kojoj je, prema ocjeni Komisije za javne nabavke, od dvije dostavljene ponude jedna prihvatljiva i jedna neprihvatljiva. Donesena je Odluka o izboru najpovoljnijeg dobavljača, a nakon uložene žalbe od strane ponuđača čija je ponuda ocijenjena kao neprihvatljiva i ponovnog uvida u ponudu obje ponude su ocijenjene kao neprihvatljive, zbog čega je ugovornom organu preporučeno da donese odluku o poništenju postupka javne nabavke.

⁵⁴ Službeni glasnik BiH, broj 39/14 i 59/22

⁵⁵ Podaci iz tabelarnih pregleda sačinjenih za potrebe revizije.

⁵⁶ Svi podaci u tački 10. Javne nabavke su navedeni bez PDV-a

Procijenjena vrijednost nabavke svježeg voća i povrća iznosila je 188.034 KM za godišnji ugovor. Zaprmljena je jedna ponuda koja je ocijenjena kao neprihvatljiva, jer je cijena ponude znatno veća od osiguranih sredstava za predmetnu nabavku (dostavljena ponuda u iznosu od 248.110 KM, što je za 60.076 KM ili 32% više od procijenjene vrijednosti nabavke).

Također smo konstatovali da su kod nabavke promotivnog materijala dostavljene ponude bile znatno iznad planirane vrijednosti, zbog čega je postupak poništen. U novom postupku su izmijenjene određene stavke, nakon čega je dostavljena jedna ponuda u okviru planirane vrijednosti i sa dobavljačem zaključen okvirni sporazum na period od tri godine i jednogodišnji ugovor u iznosu od 78.027 KM.

Ostale slabosti sistema internih kontrola konstatovane u toku provođenja pojedinih procedura javnih nabavki se odnose na sljedeće:

- U postupcima u kojima se planira zaključivanje okvirnog sporazuma na tri godine navodi se planirana vrijednost nabavke koja odgovara jednogodišnjem ugovoru, a ne periodu na koji se zaključuje okvirni sporazum (npr. nabavka promotivnog materijala, nabavka usluga popravke i održavanja putničkih i kombi motornih vozila).
- Nakon što postupak javne nabavke bude okončan donošenjem odluke o poništenju, objavljuje se novo obavještenje o nabavci, iako prije toga nije donesena nova odluka o pokretanju postupka javne nabavke.
- U slučaju ispravke ili izmjene obavještenja o nabavci ne definiše se odgovarajući rok za prijem ponuda.
- Kod nabavke ugovaranja lučkih i špediterskih usluga⁵⁷ (vrijednost zaključenih jednogodišnjih ugovora za dva lota iznosi 756.838 KM) konstatovali smo neusklađenosti između odluke o pokretanju nabavke (u kojoj nisu navedeni podaci o podjeli na lotove i trajanju okvirnog sporazuma) i tenderske dokumentacije (u kojoj su ti podaci navedeni).
- Prilikom nabavke uglja za koju je planirano zaključivanje okvirnih sporazuma sa više ponuđača, izbor najpovoljnijeg ponuđača za prvi ugovor je izvršen na osnovu najniže cijene koja je dostavljena u ponudi. Prilikom zaključivanja ugovora Ministarstvo nije vodilo računa o odredbama koje su navedene u okvirnom sporazumu (isti počinje teći onog dana kada ga potpišu sve potpisnice sporazuma) pa je za jedan lot zaključen ugovor iako okvirni sporazum nisu potpisale sve članice sporazuma. Vrijednost zaključenog ugovora za pomenuti lot iznosi 32.500 KM.

PREPORUKA 22

Ministarstvo treba detaljno analizirati uočene slabosti vezane za javne nabavke te preduzeti odgovarajuće mjere kako bi se unaprijedio sistem internih kontrola u dijelu javnih nabavki.

Revizijom pojedinačnih procedura javnih nabavki (i realizacije ugovora/okvirnih sporazuma) utvrđene su nepravilnosti i nedostaci kako slijedi:

⁵⁷ Nabavka provedena putem ograničenog postupka koji se primjenjuje za javnu nabavku roba i usluga u oblasti odbrane i sigurnosti - član 8. stav (4) Zakona o javnim nabavkama i Pravilnika o postupku dodjele ugovora u oblasti odbrane i sigurnosti /Službeni glasnik BiH broj 60/15)

10.1. Nabavka guma za teška i laka vozila

Nabavka je provedena putem otvorenog postupka⁵⁸ podjelom predmeta nabavke na četiri lota i sa predviđenim zaključivanjem okvirnih sporazuma sa više ponuđača-mini tenderisanje. Za tri lota⁵⁹ su sve dostavljene ponude ocijenjene prihvatljivim, iako su ponuđene cijene iznad planirane vrijednosti (pojedinačno po lotovima). U tenderskoj dokumentaciji nije naveden period važenja bankarske garancije za dobro izvršenje ugovora, te smo konstatovali da je garancija izdata na period koji je kraći od perioda na koji je zaključen ugovor (garancija je izdata na period od šest mjeseci, a ugovor je zaključen na period od 12 mjeseci). Vrijednost zaključenog jednogodišnjeg ugovora iznosi 112.927 KM (bez PDV-a).

PREPORUKA 23

U slučajevima kada se zahtijeva bankarska garancija, Ministarstvo je dužno da u tenderskoj dokumentaciji navede zahtjev u pogledu perioda njenog važenja.

10.2. Nabavka dijelova jedinstvene terenske uniforme

Proveden je otvoreni postupak u kome je planirano zaključivanje okvirnog sporazuma, uz istovremeno zaključivanje jednogodišnjeg ugovora. Dostavljena je jedna ponuda, a uvidom u ponudu utvrdili smo da je dostavljen izvještaj vizuelne kontrole koji nije sadržavao sve zahtjeve iz tenderske dokumentacije. Naime, u tenderskoj dokumentaciji je traženo da rok valjanosti pomenutog izvještaja ne može biti stariji od šest mjeseci, a u dostavljenom izvještaju nije naveden rok valjanosti. Nakon provedene procedure zaključen je jednogodišnji ugovor u iznosu od 237.500 KM (bez PDV-a), kod čije realizacije smo konstatovali da je bilo kašnjenja u isporuci (113 dana). Ugovorom je predviđeno da se u slučaju kašnjenja može naplatiti kazna za svaki dan kašnjenja od 2% od ugovorene vrijednosti, a Ministarstvo je sve obaveze prema dobavljaču izmirilo bez pokretanja naplate kaznenih penala i time postupilo suprotno ugovorenim odredbama.

PREPORUKA 24

Ministarstvo je dužno da se pridržava ugovorenih obaveza po pitanju obračuna penala u slučajevima kašnjenja u isporuci.

10.3. Nabavka usluga izvođenja građevinskih zanatskih radova na redovnom održavanju objekata u Sarajevu

Za nabavku usluga je proveden otvoreni postupak u kome su pristigle dvije ponude, nakon čega je ugovor dodijeljen dobavljaču sa nižom ponuđenom cijenom (49.900 KM). Nakon donošenja odluke o izboru najpovoljnijeg ponuđača Ministarstvo nije u zakonski predviđenom roku obavijestilo ponuđače koji su podnijeli ponude. Zakonom o javnim nabavkama je definisano da ugovorni organ istovremeno, a najkasnije u roku od sedam dana od donošenja

⁵⁸ Ponovljeni postupak jer u prethodnom postupku nije dostavljen odgovarajući broj ponuda (više od tri) za zaključivanje okvirnog sporazuma sa više ponuđača

⁵⁹ Za jedna lot su dostavljene dvije ponude, te se nije mogao zaključiti okvirni sporazum sa više ponuđača (broj ponuda je manji od broja određenog u članu 32. stav (4) Zakona o javnim nabavkama BiH) te je postupak poništen

odluke, pismeno obavijesti ponuđače koji su dostavili ponude⁶⁰. Ministarstvo je pismeno obavijestilo ponuđače nakon 13 dana od donošenja odluke o izboru najpovoljnijeg ponuđača.

PREPORUKA 25

Ministarstvo je dužno da poštuje zakonske odredbe koje se odnose na obavještanje kandidata i ponuđača o rezultatima postupka javne nabavke.

10.4. Nabavka usluga hortikulturnog uređenja

Postupak nabavke je proveden putem konkurentskog zahtjeva u kome je dostavljena jedna ponuda u iznosu koji odgovara planiranoj vrijednosti nabavke (15.384 KM bez PDV-a). Postupak je pokrenut u maju 2022. godine, odluka o izboru najpovoljnijeg ponuđača je donesena u junu 2022. godine, a ugovor sa izabranim ponuđačem je zaključen tek u augustu 2022. godine. Članom 89. stav (3) Zakona o javnim nabavkama je regulisano da se, u slučajevima kada ugovorni organ zaprimi jednu prihvatljivu ponudu, ugovor dodjeljuje ponuđaču u roku od 10 dana. Dakle, Ministarstvo se prilikom dodjele ugovora za usluge hortikulturnog uređenja nije pridržavalo rokova definisanih zakonom.

PREPORUKA 26

Ministarstvo je dužno da poštuje zakonske odredbe koje se odnose na dodjelu ugovora kada u postupku konkurentskog zahtjeva zaprimi ponudu jednog ponuđača.

10.5. Nabavka vojnog materijala

Nabavka vojnog materijala provedena je putem otvorenog postupka, podjelom predmeta na tri lota. Dostavljene su dvije ponude, a nakon provedene e-aukcije je zaključen ugovor sa dobavljačem koji je ponudio nižu cijenu za sva tri lota. Ukupna vrijednost zaključenog ugovora, za sva tri lota, iznosi 73.260 KM (bez PDV-a). Uvidom u ponudu izabranog dobavljača konstatovali smo da je nepotpuna u pojedinim dijelovima (nije potpisan i ovjeren obrazac sa povjerljivim informacijama-aneks 4, nije priložena forma garancije za uredno izvršenje ugovora-aneks 9, a dostavljeni dokaz o sposobnosti obavljanja profesionalne djelatnosti je izdat u 2019. godini iako je tenderskom dokumentacijom tražen original ili ovjerena kopija ne starija od tri mjeseca.

PREPORUKA 27

Ministarstvo je dužno da prilikom evaluacije ponuda vodi računa da li je ponuda kompletna, odnosno da li su dostavljeni dokumenti koji su navedeni u tenderskoj dokumentaciji i da li isti odgovaraju postavljenim zahtjevima.

⁶⁰ Član 71. stav (1) Zakona o javnim nabavkama

10.6. Nabavka službene uniforme

Nabavka službenih uniformi je pokrenuta u 2021. godini putem otvorenog postupka, sa planiranom vrijednošću od 785.326 KM (bez PDV-a) za period od četiri godine. Za dva od tri lota zaključeni su okvirni sporazumi u 2022. godini, a vrijednost jednogodišnjih ugovora iznosi 72.000 KM (lot 2) i 72.130 KM (lot 3).⁶¹

U dijelu tehničke i profesionalne sposobnosti Ministarstvo je za sva tri lota tražilo da su ponuđači u obavezi da uz ponudu dostave i izjavu o prihvatanju postupka kontrole u procesu proizvodnje, dokaz da proizvođač materijala posjeduje Certifikat „Oeko-TEX“ standard 100 te da se koriste hemikalije evropskih proizvođača koje nisu štetne za kožu, a da pritom nije navelo da je moguće dostaviti i ekvivalent takvog certifikata.

Posljedica postavljanja tenderske dokumentacije na navedeni način se ogleda u ograničavanju konkurentnosti odnosno onemogućavanju drugim ponuđačima da aktivno učestvuju u nadmetanju za konkretan postupak javne nabavke.

10.7. Nabavka službene i svečane uniforme

Nabavka službene i svečane uniforme pokrenuta je putem otvorenog postupka u martu 2022. godine, a za zaključivanje okvirnog sporazuma za tri godine procijenjena vrijednost u iznosu od 844.432 KM (bez PDV-a). Predmet nabavke je podijeljen na tri lota, a izbor dobavljača je izvršen za jedan lot jer su za preostala dva lota dostavljene ponude bile neprihvatljive. S izabranim dobavljačem Ministarstvo je zaključilo ugovor na period od jedne godine u iznosu od 228.485 KM (bez PDV-a).

I kod ove nabavke Ministarstvo je u dijelu tehničke i profesionalne sposobnosti tražilo (za sva tri lota) da su ponuđači u obavezi da uz ponudu dostave i izjavu o prihvatanju postupka kontrole u procesu proizvodnje, dokaz da proizvođač materijala posjeduje Certifikat „Oeko-TEX“ standard 100 te da se koriste hemikalije evropskih proizvođača koje nisu štetne za kožu, a da pritom nije navelo da je moguće dostaviti i ekvivalent takvog certifikata.

Posljedica postavljanja tenderske dokumentacije na navedeni način se ogleda u ograničavanju konkurentnosti odnosno onemogućavanju drugim ponuđačima da aktivno učestvuju u nadmetanju za konkretan postupak javne nabavke.

PREPORUKA 28

Potrebo je da Ministarstvo više pažnje posveti izradi tenderske dokumentacije u dijelu tehničke i profesionalne sposobnosti kako bi se cjelokupan proces nabavke proveo u skladu sa Zakonom o javnim nabavkama.

⁶¹ Vrijednosti bez PDV-a

11. OSTALO

11.1. IT revizija

Nakon zaključenja ugovora za implementaciju Projekta uspostave elektronske podrške poslovnim procesima na bazi Oracle Web Content Servera (u decembru 2014. godine), svi planirani moduli su stavljeni u radno okruženje Ministarstva i Oružanih snaga BiH. Kako bi omogućilo dalje održavanje i unapređenje rada sistema e-poslovanje, Ministarstvo, počev od 23.11.2020. godine, sa eksternim ekspertom zaključuje ugovor o radu na period od tri mjeseca, i produžava angažman istog. Nabavka usluga održavanja je sredinom 2022. godine poništena iz razloga što nije pristigla nijedna ponuda. Ministarstvo je neefikasno po pitanju obnova ove procedure jer više od dvije godine ova procedura nabavke nije realizovana iako postoji potreba za ugovorom o održavanju sistema elektronske podrške poslovnim procesima.

Iako su izvršene dorade u sistemu, odnosno unapređenja logističko-finansijskih modula, svi uočeni nedostaci nisu otklonjeni i sistem još uvijek u potpunosti ne podržava poslovne procese.

PREPORUKA 29

Ministarstvo treba da ugovori planirane usluge održavanja sistema e-poslovanje i uspostavi funkcionalan sistem e-poslovanje koji će u cijelosti podržati potrebe poslovnih procesa za koje je namijenjen.

Održavanje informatičke i komunikacijske opreme

Ministarstvo nema zaključen ugovor za održavanje informatičke opreme još od septembra 2021. godine, što stvara određeni funkcionalni rizik. U skladu sa našom ranijom preporukom da se razmotri osposobljavanje sopstvenih kapaciteta za održavanje opreme u sopstvenoj radionici, s ciljem uspostave efikasnijeg i ekonomičnijeg modela održavanja, bile su pokrenute određene aktivnosti. Nadležna organizaciona jedinica je sačinila specifikacije rezervnih dijelova za održavanje IT i birotehničke opreme, a nakon poništenja procedura nabavke usluga održavanja opreme Ministarstvo nije obnovilo proceduru, iako ima potrebu za ugovorom o održavanju. Nekorištenje sopstvenih resursa za održavanje nepovoljno utiče na efikasnost sistema kao i na troškove održavanja.

PREPORUKA 30

Ministarstvo treba nastojati da u što skorijem roku osigura održavanje opreme sopstvenim kapacitetima, s ciljem uspostave efikasnijeg i ekonomičnijeg modela održavanja.

Modul za praćenje zaliha

Preslikavanje stanja novih zaliha iz skladišta u modul zaliha uslovljeno je kompleksnom organizacijom Ministarstva i Oružanih snaga BiH, što nepovoljno utiče na ažurnost modula te otežava upravljanje zalihama.

Kvalitet izvještavanja modula zaliha je poboljšan u odnosu na prethodni period, ali još uvijek nisu riješeni svi nedostaci koji utiču na rezultate izvještavanja. U 2022. godini je kreirana lista

zahtjeva korisnika i nedostataka modula i aktom, u kome se traže izmjene modula u cilju rješavanja postojećih problema, upućena Ministarstvu finansija i trezora BiH.

Modul stalnih sredstava

Sva stalna sredstva ni tokom 2022. godine nisu prebačena u novi sistem pa se jedan dio stalnih sredstava još vodi u starom sistemu. Aktivnosti, započete krajem 2020. godine, još nisu okončane zbog nedostatka modula stalnih sredstava. Ministarstvo je u prethodnom periodu provodilo aktivnosti u cilju rješavanja navedenih problema u saradnji sa Ministarstvom finansija i trezora BiH.

Po pitanju evidentiranja stalne imovine, u ranijem periodu smo Ministarstvu dali preporuku (preporuka br. 16/2020 u Tabeli 1). Shodno navedenom, ocijenili smo da je Ministarstvo u 2022. godini preduzimalo aktivnosti na realizaciji date preporuke, što će biti predmetom daljeg praćenja do konačne realizacije.

Po pitanju imenovanja komisije koja bi utvrdila zahtjeve korisnika na osnovu kojih bi se mogao unaprijediti modul, konstatovali smo da je u 2022. godini kreirana lista zahtjeva korisnika i nedostataka modula. Aktom u kome se traže izmjene modula u cilju rješavanja postojećih problema upućena je Ministarstvu finansija i trezora BiH.

11.2. Sudski sporovi

Na osnovu internih evidencija Ministarstva možemo konstatovati da se vodi ukupno 321 aktivni sudski spor zbirne vrijednosti utuženih sredstava u visini od 22.200.864 KM. U najvećem broju postupaka Ministarstvo je u svojstvu tuženog.⁶²

U pogledu osnova i dalje su dominantni sporovi iz radnog odnosa gdje postoji problem podnošenja tužbenih zahtjeva radi isplate naknade po osnovu obavljanja poslova drugog radnog mjesta. Radi se o tužbenim zahtjevima službenika ministarstva koji su raspoređeni u nepopunjenim organizacionim jedinicama. U smislu navedenog, sistematizovanje radnih mjesta podrazumijeva potrebu za istim jer se radi o poslovima koji su predviđeni i trebalo bi da se obavljaju kako bi organizacione jedinice, a prema tome i Ministarstvo, izvršavale sve poslove iz svoje nadležnosti. Ukoliko se poslovi ne obavljaju, ili ne obavljaju unutar organizacione jedinice za koju su predviđeni, može se dovesti u pitanje svrsishodnost uspostavljanja predmetnih radnih mjesta. Također, revizija je utvrdila i moguće postojanje radnih mjesta čiji su poslovi u tako deficitarnom obimu da se može dovesti u pitanje i potreba za postojanjem takvih radnih mjesta uopće.

PREPORUKA 31

Neophodan je planski pristup Ministarstva u rješavanju problematike sudskih sporova i otklanjanja uzroka sudskih sporova po ovim osnovama.

⁶² U evidenciji je obuhvaćeno i 20 sporova koji su pokrenuti u 2023. godini, ali isti ne mijenjaju značajno podatke koji su prezentovani.

Po pitanju rješavanja sudskih sporova po osnovu prodaje sekundarnih sirovina Ministarstvu smo u prethodnom periodu dali preporuku (preporuka br. 26/2019 u Tabeli 1) da isti trebaju biti jedan od prioriteta Ministarstva u rješavanju i postupanju. Uvidom u aktivnosti Ministarstva konstatovali smo da Ministarstvo preduzima mjere i korake kako bi se sudski sporovi riješili u njegovu korist te smo ocijenili da je realizacija navedene preporuke u toku.

12. KOMENTARI NA NACRT IZVJEŠTAJA

Ministarstvo je u ostavljenom roku dostavilo komentare na Nacrt izvještaja o obavljenoj finansijskoj reviziji za 2022. godinu. Navedene komentare na nalaze i preporuke nismo mogli prihvatiti jer nisu data adekvatna obrazloženja, niti je priložena relevantna dokumentacija koja bi uticala na izmjene nalaza, osim u dijelu koji se odnosi na tačku 6. Sistem internih kontrola (Funkcionisanje sistema internih kontrola-Evidentiranje izdataka) gdje je izvršena djelimična korekcija nalaza u odnosu na Nacrt izvještaja. U jednom broju komentara Ministarstvo je navelo konstatacije i obrazloženja koja su nam bila poznata tokom revizije, a za dio komentara je navedeno šta je preduzeto u 2023. godini. Detaljno objašnjenje komentara koji nisu prihvaćeni (i dijelova koji su prihvaćeni) dato je u odgovoru na dostavljene komentare na Nacrt izvještaja o obavljenoj finansijskoj reviziji za 2022. godinu, koji je dostavljen rukovodstvu Ministarstva uz konačan Izvještaj o obavljenoj finansijskoj reviziji za 2022. godinu.

Reviziju u Ministarstvu za 2022. obavili su: Snježana Baštinac - rukovodilac Odjela za finansijsku reviziju (vođa tima), Mirsada Sijamić - viši revizor za finansijsku reviziju (član tima), Ivana Jurčević - samostalni revizor za finansijsku reviziju (član tima), Adnan Muharemagić - samostalni revizor za finansijsku reviziju (član tima), Lutvija Šrndić - samostalni revizor za finansijsku reviziju (član tima), Nevena Kenjić - samostalni revizor za finansijsku reviziju (član tima), Armin Korać - mlađi revizor za finansijsku reviziju (član tima), Slaviša Vuković - viši revizor za IT (član tima), Nerman Velić - samostalni IT revizor (član tima) i Sadmir Teskeredžić - revizor za pravnu podršku reviziji (član tima).

Kontrolu kvaliteta Izvještaja proveo je Odjel za razvoj, metodologiju i kontrolu kvaliteta finansijske revizije. Odjelom je rukovodio Nedžad Hajtić, koji je u međuvremenu preuzeo funkciju zamjenika generalnog revizora Ureda za reviziju institucija BiH.

Rukovodilac Odjela za finansijsku reviziju (vođa tima)

Snježana Baštinac, v.r.

Broj: 04-16-1-977-2/23

Prilozi

Tabela I - Pregled rashoda budžeta za 2022. godinu

Tabela II - Bilans stanja na 31.12.2022. godine

Tabela III - Pregled prihoda i primitaka za 2022. godinu

Izjava o odgovornostima rukovodstva

Pregled rashoda budžeta za 2022. godinu

Ministarstvo odbrane BiH

Tabela I

Opis	Odobreni budžet	Usklađivanja budžeta	Ukupni budžet	Izvršenje budžeta	Procenat (5/4*100)
1	2	3	4 (2+3)	5	6
1. Tekući izdaci	303.915.000	5.121.500	309.036.500	303.446.140	98
Bruto plaće i naknade	210.186.000	800.000	210.986.000	209.959.526	100
Naknade troškova zaposlenih	62.899.000	3.757.500	66.656.500	66.067.479	99
Putni troškovi	3.023.000	-18.000	3.005.000	2.656.370	88
Izdaci telefonskih i poštanskih usluga	600.000	-190.000	410.000	384.926	94
Izdaci za energiju i komunalne usluge	6.567.000	2.659.000	9.226.000	8.991.539	97
Nabavka materijala	7.507.000	-519.000	6.988.000	5.759.024	82
Izdaci za usluge prijevoza i goriva	3.727.000	-104.000	3.623.000	3.301.147	91
Unajmljivanje imovine i opreme	21.000	108.000	129.000	103.506	80
Izdaci za tekuće održavanje	4.691.000	-429.000	4.262.000	2.999.101	70
Izdaci za osiguranje	694.000	-205.000	489.000	488.998	100
Ugovorene i druge posebne usluge	4.000.000	-738.000	3.262.000	2.734.524	84
2. Kapitalni izdaci	2.555.000	2.312.997	4.867.997	4.309.474	89
Nabavka zemljišta	0	0	0		
Nabavka građevina	0	0	0		
Nabavka opreme	2.164.000	2.599.997	4.763.997	4.239.107	89
Nabavka ostalih stalnih sredstava	221.000	-187.000	34.000	6.962	20
Rekonstrukcija i investiciono održavanje	170.000	-100.000	70.000	63.405	91
3. Tekući grantovi	0	0	0	0	
	0	0	0	0	
4. Budžet-neposredna potrošnja (1+2+3)	306.470.000	7.434.497	313.904.497	307.755.614	98
5. Višegodišnja kapitalna ulaganja	205.000	9.574.905	9.779.905	1.272.137	13
Remont helikoptera		7.480.000	7.480.000	0	
Motorna vozila		1.211.323	1.211.323	1.185.304	
Perspektiva	205.000	883.582	1.088.582	86.834	8
Nabavka helikoptera		0,02	0	0	
6. Novčane donacije	0	1.864.229	1.864.229	699.759	37
Donacija prijateljske zemlje		942.351	942.351	562.936	
Donacija-PSOTCP (Peace Support Operations Training Center)		901.786	901.786	134.886	
Donacija Norveškog instituta za međunarodne odnose - NUPI		1.223	1.223	0	
Donacija - VI CISM FUTSAL CUP FOR PEACE CISM		18.869	18.869	1.937	10
8. Ukupno (4+5+6+7)	306.675.000	18.873.631	325.548.631	309.727.510	95

Rukovodstvo je Pregled rashoda budžeta po ekonomskim kategorijama odobrilo _____ 2023. godine.

Ministar:
Zukan Helez

Bilans stanja na 31.12.2022. godine

Ministarstvo odbrane BiH

Tabela II

Opis	31.12.2022.	31.12.2021.	Procenat (2/3*100)
1	2	3	4
1. Gotovina, krat. potraživanja, razgraničenja i zalihe	1.547.069	2.510.348	62
Novčana sredstva	161.707	168.433	96
Kratkoročna potraživanja	1.334.667	2.307.986	58
Kratkoročni plasmani	0	0	
Interni finansijski odnosi	51.575	34.600	149
Zalihe	0	0	
Kratkoročna razgraničenja	-880	-671	131
2. Stalna sredstva	149.568.990	153.751.746	97
Stalna sredstva	527.099.350	498.922.231	106
Ispravka vrijednosti	377.530.360	345.170.485	109
Neotpisana vrijednost stalnih sredstava	149.568.990	153.751.746	97
Dugoročni plasmani	0	0	
Dugoročna razgraničenja	0	0	
UKUPNO AKTIVA (1+2)	151.116.059	156.262.094	97
3. Kratkoročne obaveze i razgraničenja	39.694.497	29.554.408	134
Kratkoročne tekuće obaveze	7.178.239	5.829.588	123
Kratkoročni krediti i zajmovi	0	0	
Obaveze prema zaposlenima	31.709.847	22.004.196	144
Interni finansijski odnosi	0	0	
Kratkoročna razgraničenja	806.411	1.720.624	47
4. Dugoročne obaveze i razgraničenja	0	0	
Dugoročni krediti i zajmovi	0	0	
Ostale dugoročne obaveze	0	0	
Dugoročna razgraničenja	0	0	
5. Izvori sredstava	149.568.990	153.751.746	97
Izvori sredstava	149.568.990	153.751.746	97
Ostali izvori sredstava	0	0	
Neraspoređeni višak prihoda/rashoda	0	0	
UKUPNO PASIVA (3+4+5)	189.263.487	183.306.154	103

Napomena: Pravilnikom o finansijskom izvještavanju institucija Bosne i Hercegovine, čl.10. stav 4., napomenuto je da bilans stanja budžetskih korisnika **neće biti uravnotežen** (aktiva jednaka pasivi) zbog programski uspostavljenog sistema Glavne knjige, dok će bilans stanja koji radi Ministarstvo finansija i trezora na nivou Budžeta institucija Bosne i Hercegovine za tekuću godinu biti uravnotežen

Rukovodstvo je Bilans stanja odobrilo _____ 2023. godine

Ministar:
Zukan Helez

Pregled prihoda i primitaka za 2022. godinu

Ministarstvo odbrane BiH

Tabela III

Opis	Planirani iznos u budžetu	Izmjene i dopune	Ukupno planirani iznos	Ostvareni iznos	Procenat (5/4*100)
1	2	3	4 (2+3)	5	6
1. Neporezni prihodi	0	0	0	346.403	
Prihodi od preduzetničkih aktivnosti i imovine i prihodi od pozitivnih kursnih razlika	0	0	0	5.917	
Naknade i takse i prihodi od pružanja javnih usluga	0	0	0	340.486	
Novčane kazne (neporezne prirode)	0	0	0	0	
2. Tekući transferi i donacije	66.000	0	66.000	971.984	1473
Primljeni tekući transferi od stranih vlada i međunarodnih organizacija - donacije iz inostranstva	66.000	0	66.000	971.984	1473
Primljeni tekući transferi od ostalih nivoa vlasti	0	0	0	0	
Domaće donacije	0	0	0	0	
3. Kapitalni primici	0	0	0	2.913.600	
Kapitalni primici od prodaje stalnih sredstava	0	0	0	2.913.600	
Primici od finansijske imovine	0	0	0	0	
Primici od dugoročnog zaduživanja	0	0	0	0	
Primici od kratkoročnog zaduživanja	0	0	0	0	
4. Ukupni prihodi i primici (1+2+3)	66.000	0	66.000	4.231.987	6412

Rukovodstvo je Pregled prihoda i primitaka po ekonomskim kategorijama odobrilo _____ 2023. godine

Ministar:
Zukan Helez

Izjava o odgovornostima rukovodstva

Međunarodni standard vrhovnih revizionih institucija (ISSAI 2580) predviđa da revizor treba da dobije odgovarajuću izjavu od rukovodstva institucije kao dokaz da rukovodstvo priznaje svoju odgovornost za objektivno prikazivanje finansijskih izvještaja saglasno mjerodavnom okviru finansijskog izvještavanja, te da je odobrilo finansijske izvještaje.

Rukovodstvo **Ministarstva odbrane Bosne i Hercegovine** (u daljem tekstu: Ministarstvo) dužno je da osigura da finansijski izvještaji za 2022. godinu budu izrađeni u skladu sa Zakonom o finansiranju institucija Bosne i Hercegovine (Službeni glasnik BiH, broj 61/04, 49/09, 42/12, 87/12, 32/13 i 38/22), Pravilnikom o finansijskom izvještavanju institucija Bosne i Hercegovine (Službeni glasnik BiH, broj 25/15 i 91/17) i Pravilnikom o računovodstvu sa računovodstvenim politikama i procedurama za korisnike budžeta institucija Bosne i Hercegovine (protokol Ministarstva finansija i trezora BiH, broj 01-08-02-1-1515-1/15, od 4.2.2015. godine). Rukovodstvo je također obavezno da postupa u skladu sa Zakonom o budžetu institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine za 2022. godinu (Službeni glasnik BiH, broj 42/22) i pratećim uputstvima, objašnjenjima i smjernicama koje donosi Ministarstvo finansija i trezora Bosne i Hercegovine, kao i ostalim zakonima u Bosni i Hercegovini, tako da finansijski izvještaji daju fer i istinit prikaz finansijskog stanja Ministarstva.

Pri sastavljanju takvih finansijskih izvještaja odgovornosti rukovodstva obuhvataju garancije:

- da je osmišljen i da se primjenjuje i održava sistem internih kontrola koji je relevantan za pripremu i fer prezentaciju finansijskih izvještaja i usklađenost sa zakonima i drugim propisima;
- da finansijski izvještaji ne sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze;
- da finansijski izvještaji sadrže sve relevantne podatke i analize izvršenja budžeta, kao i podatke o sistemu internih kontrola i realizaciji preporuka revizije;
- da se u poslovanju primjenjuju važeći zakonski i drugi relevantni propisi.

Rukovodstvo je također odgovorno za čuvanje imovine i resursa od gubitaka, pa tako i za preduzimanje odgovarajućih mjera da bi se spriječile i otkrile pronevjere i ostale nezakonitosti.

Datum, _____

Ministar

Zukan Helez